

DOMOLJUB

Izahaja vsak četrtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 2.

V Ljubljani, dne 14. januarja 1915.

Leto XXVIII.

Za mir!

Ko je bilo pri našem sosedu največ hujškanja za vojsko, je posegel vmes naš papež Benedikt XV. in je dosegel, da se je ljudstvo, zbrano v katoliških organizacijah, izreklo soglasno proti vojski in za to, da naj ostane Italija mirna. Vlada je dobila s tem trdno oporo in se je mogla ustavljati frumasonskim agitatorjem, ki so — plačani z angleškim in francoskim denarjem — sejali sovraštvo proti naši državi.

V „Domoljubu“ smo to naznanili, povedali pa tudi, da dokazuje sedanja vojska, kako nujno potrebuje svet papeža. Države so med seboj razprte v najhujšem sovraštvu. Pozabljena je resnica, da smo Očeta enega sinovi, ljudje vsi bratje, bratje vsi narodi. Zdi se, kakor bi bili na svetu samo Angleži in Francozi in Rusi in Nemci itd., človeka pa ne več. V kot je pahnjena zavest, da smo poleg tega, da pripadamo svojemu narodu, in da smo državljani svoje države, vendar tudi še ljudje, in da imamo kot taki svoje dolžnosti drug do drugega. Edino katoliška vera je splošna, ki uči ljubezen do vseh, ki oklepa vse narode in vse stanove s skupno vezjo, in ki nas uči, da moramo v ljubezni živeti tudi s tistimi, kateri niso naše vere, da moramo ljubiti tudi svoje sovražnike. Takozvane narodne cerkve — anglikanska, razkolna — poznajo samo svoje; tam kjer je cerkev zvezana s kakim narodom, ali s kako državo tako, da se narodnost ali državljanstvo in vera takorekoč nič ne ločijo, izgubi krščanska resnica svojo splošno, cel svet, vse človeštvo obsegajočo lastnost. Vernih, celo pobožnih ljudi najdemo pač tudi tam, toda njihova cerkev jim omejuje srce, jim jemlje pogled preko domačih mej, jih napolnjuje s strastjo in srdom proti drugim. O katoliški cerkvi nam pa pravi katekizem, da je za vse čase, za vse kraje in za vse narode. Zato se že naš otrok v šoli

uči, da so naši bratje tudi zanemarjeni, divji paganski narodi; zato ve, da so tudi zamorčki v daljnji Afriki in zavrženi kitajski otroci njegovi bratje in sestre. Uči se ljubiti svoj narod in svojo domovino; uči se pa tudi, da ne sme nikogar sovražiti.

Te osnovne nauke, na katerih edino more sloneti miren razvoj človeštva, gazi novi, krščanstvu sovražni duh v tla in piše s silo novo postavbo sile. Kjer pa še narodno celo državno omejena cerkev to podpira, tam mora biti vse narobe. Razkolna cerkev to dela povsod, prav posebno pa pri Srbih. Značilna je srbska pesem v tem oziru, ki pravi:

Nebo je plavo, srpske boje,
u njem prebiva srpski Bog,
i srpski andjeli u njem dvore
Srbina, Boga svog.

Vse srbsko — tudi nebesa in angeli in Bog! Kje ostane tu človek, kje medsebojna vzajemnost, kje ljubezen enega do vseh, vseh do enega?

Te misli se nam usiljujejo, ko beremo, kako v tem divjem viharju, ki zdaj podira svet v najljutejši vojski, kar jih je kdaj doživela starka zemlja, edini papež naše katoliške Cerkve sega vmes neprestano, neutrudno in kliče bojujočim se državam: Ne pozabite, da ste ljudje. Vse, kar je dozdej storil, služi temu namenu. Ob času, ko govori drugod samo kroglja in sablja, govori on neprestano o miru. Pisal, govoril, deloval je v tem oziru od svojeja nastopa sem, in ni prenehal četudi ni dosegel zaželjenega uspeha. O miru niso hoteli slišati; hotel je vsaj za Božič doseči premirje; tudi to ni šlo. V očetovski ljubezni se je spomnil jetnikov. Naročil je škofom, naj skrbje za jetnike v svojih škofijah, naj določijo duhovnike, ki znajo potrebne jezike, da bodo pomagali jetnikom, da jim bodo pisali pisma na njihove domače in jim lajšali njihovo zapuščenoost v tuji zemlji. Za vse je poskrbel s tem, tudi za ujete Ruse in Srbe,

Indijce in Afričane, res pravi oče človeštva. In zdaj ob novem letu je dosegel s svojo prošnjo pri vseh državah, ki so v vojski, da bodo poslale jetnike, kateri so za boj nesposobni, v svojo domovino. Nad 250 tisoč ujetih revežev bo tako prišlo k svojim dragim in gotovo bo s tem mnogo nad milijon src potolaženih.

Zdaj poročajo časopisi, da so ameriški kardinali naprosili predsednika Zedinjenih držav Wilsona, naj podpira papeža pri njegovem posredovanju za mir. Wilson je obljubil, da bo in v kratkem pošlje posebnega odposlanca v Rim, da se tam dogovori, kako naj se nastopi in kateri predlogi naj se predložijo bojujočim se državam. En korak sv. očeta je imel že svoj uspeh; zvezo z državami je s tem vneljal na svoji poti za mir. Upajmo! Na milijone jokajočih žen in zdihujočih otrok, na milijone očetov in mater, bratov in sester upira svoje oko v edino luč v ti veliki tmi, ki gori na sedežu sv. Petra, kjer Kristov namestnik moli in dela za to, po čemer koprnijo njihova duša, — da se ustavijo potoki krvi, in da vzide zarja miru nad črno viharo nočjo divje vojske. Benedikt — blagoslovljeni — po svojem imenu, bo blagoslovljen tudi po svojem delu celemu svetu, ko mu izposluje in izmoli blagoslov trajnega miru.

Pregled po svetu.

Avstro-Ogrska. Papež Benedikt XV. je brzojavil 31. decembra našemu cesarju: Zaupajoč v čuvstva krščanske ljubezni do bližnjega, ki prešinja dušo Vašega Veličanstva, prosimo Vaše Veličanstvo končati to nesrečno leto in otvoriti novo leto z dejanjem suverenske velikodušnosti tako, da Vaše Veličanstvo sprejme naš predlog, naj bi se med vojskujočimi se državami v

bodoče izmenjavali tisti vojni ujetniki, ki se smatrajo nesposobni: za nadaljnjo vojaško službo. Njegovo Veličanstvo je brzojavno odgovorilo 1. januarja. Globoko ginen po čuvstvih krščanske ljubezni do bližnjega, ki so povzročila, da je Vaša Svetost velikosrčno nastopila za izmenjavo tistih vojskih ujetnikov, o katerih se dožene, da niso več sposobni za vojaško službo, sem že brzojavno naročil svojemu poslaniku pri sveti Stolicy, naj obvesti kardinala državnega tajnika, da moja vlada temu ljubeznjivemu predlogu načeloma pristrčno pritruje in da se hoče požuriti dovesti predlog Vaše Svetosti do praktične izvršitve. — Listi objavljajo razgovor z nadvojvodo Franc Salvatorjem o organizaciji bolniške postrežbe. Tekom razgovora je dejal nadvojvoda: Vlada se počuti izvršno. Res prav čudno! Tek ima izvrsten in sploh je zdravje vladarjevo boljše nego kdaj. Od četrte ure zjutraj sedi za mizo, kakor poprej, in rešuje vladarske posle. Vlada je samoočebni umevno resen, vendar pa tako miren in tako trdno zaupa v Boga in zmagajo, da je res čudovito. »Mi moramo vztrajati,« pravi cesar, »in bomo tudi z božjo pomočjo vztrajali.« — Ker je španski poslanik dočkal, da postopanje z vojnimi ujetniki v Avstriji odgovarja najstrožim predpisom mednarodnega prava, bo poslala Avstrija Rusiji in Srbiji noto, v kateri bo v določenem roku predvsem zahtevala zanesljive in natančne podatke o usodi naših vojskih ujetnikov. Ako bo odgovor neugoden ali pa če ne bo došel ob določenem roku, se bodo vzele v pretres odredbe, ki naj se v bodoče uporabljajo nasproti sovražnim vojnim ujetnikom.

Vatikan. Papežu se je popolnoma posrečilo dobiti vse vojskujoče se države za to, da se izmenjajo tisti vojni ujetniki, ki niso za vojaško službo več sposobni. — Sv. Oče je sprejel rimske patricije. V njihovem imenu je povodom novega leta knez Solofra predložil papežu vdanostno izjavo in izrazil željo, naj bi bilo vspešno po svetem Očetu podvzeto miroljubno delo. Sv. Oče je nato izjavil med drugim: Radi čujemo želje po miru; ne samo iz splošnih, marveč tudi iz posebnih razlogov, ki tičejo vas in vaš stan. Dejansko vemo, da jih je veliko med vami v skrbi radi usode ljubih vam oseb in radi negotovosti jutrišnjega dne. Tudi zato želimo, da se obnebe razjasni. Sv. Oče je končal nagovor priporočajoč patricijem dela ljubezni do bližnjega in milosrčnosti. — Vsled prizadevanja sv. Očeta se bo vrnilo domov 120.000 do 150 tisoč vojskih ujetnikov. Približno 10% vseh vojskih ujetnikov. — V vatikanskih krogih se trdi, da namerava sv. Oče počakati kakega odločilnega dogodka, da stavi na to določen mirovni predlog. Vlada je vojskujočih se držav namerava nato pozvati, naj naznanijo pogoje, pod katerimi bi sklenili mir. — Ustanovitev turškega zastopništva pri Vatikanu je sklenjena stvar. — Japonska namerava obnoviti diplomatsko zastopstvo pri Vatikanu.

Nemčija. Papež je poslal nemškemu cesarju sledečo brzojavko: »Njegovemu Veličanstvu Viljemu I., nemškemu cesarju. V zaupanju na čustva krščanske ljubezni do bližnjega, ki prevevajo Vaše Veličanstvo, prosimo Vaše Veličanstvo, da konča

to nesreče polno leto in otvori novo z dejanjem cesarskega velikodušja na ta način, da Vaše Veličanstvo sprejeme naš predlog, da bi se med vojskujočimi se državami izvršila izmenjava onih vojskih ujetnikov, ki jih je smatrati kot nesposobne za nadaljnjo vojaško službo. Papež Benedikt XV. Nemški cesar je nato odgovoril: »Njegovi Svetosti papežu, Rim. Zahvaljujoč se za brzojavko, mi je srčna potreba zagotoviti, da ima predlog Vaše Svetosti, da se omili usoda za nadaljnjo vojaško službo nesposobnih vojskih ujetnikov, vso mojo simpatijo. Čustva krščanske ljubezni do bližnjega, ki so narekovala ta predlog, popolnoma odgovarjajo mojim lastnim prepričanjem in željam. Viljem.«

Italija. Iz Rima poročajo, da se je Italiji popolnoma posrečilo zadušiti gibanje vstajev v Tripolisu. — Angleški listi poročajo, da ste pred kratkim pred Tripolisom neki ruski in amerikanski križarki grozili z obstreljevanjem. — Listi iz Gradca poročajo, da bo Italija rekrutni letnik 1915 me-

Dr. Adam Heffer, novi krški knezoškof.

sto jeseni že spomladi poklicala pod orožje. — Kakor smo že poročali, je sklenila Italija najeti 1 milijardo vojnega posojila. Sedaj se poroča, da je bilo v malo dneh veliko več posojila podpisanega. — V Italiji, in sicer v Zgornji, so začeli prav naglo graditi tri železniške proge. Gradi jih uprava državnih železnic v lastni režiji. — V Benetkah so se po nekem shodu spopadli nacionalci, ki so za vojsko in socialisti, ki so proti vojski, in priredili demonstracije pred raznimi konzulati.

Rusija. Listi poročajo, da vlada po nekaterih gubernijah v Rusiji velika brezposelnost. — Francoski časopisi poročajo, da so znašale ruske izgube na mrtvih in ranjenih do 22. decembra 1.650.000 mož. — Pet socialističnih poslancev ruske dume so izročili vojnemu sodišču, ki jih bo sodilo po vojskih postavah. — V Putilovih tovarnah za orožje so bili radi 18 urnega delavnega časa krvavi nemiri. 100 delavcev in več vojakov je ranjenih. — Nek ruski časopis

napoveduje, da najame Rusija zopet 500 milijonov rubljev vojnega posojila. — Ruska vlada namerava naseliti v Galiciji 300 tisoč ruskih kmetov iz Sibirije. To poročilo se nam vidi precej neverjetno: 1. Galicija še ni ruska. 2. V Sibiriji je mnogo rodovitne zemlje, za katere obdelovanje primanjkuje ljudi. — List »Osservatore Romano« objavlja brzojavko ruskega carja Nikolaja papežu, v kateri čestita sv. očetu, da je sprožil to tako plemenito misel in izjavlja, da se rad pridružuje človekoljubnemu predlogu, da se izmenjajo za vojsko nesposobni vojni ujetniki. Car Nikolaj končno zagotavlja papeža svojega velikega spoštovanja in simpatije.

Anglija. Angleži se tako boje nemških napadov na njih morsko obalo, da so v obmorskih krajih prepovedali luči po noči. — Novi izvanredni angleški poslanik pri sv. Stolicy ima nalogo sv. očetu čestitati za izvolitev in obrazložiti, kaj je Angleže privedlo do vojske. Ali bo povedal resnico, da lakomnost? — Na Irskem so dobili novega podkralja v osebi lorda Wimborna. — Nadškof v Canterbury je dal razdeliti med ljudstvo 5 milijonov molitvic, v katerih kliče božjo pomoč proti nemški vojski. — Angleški in srancoski vladi ste sklenili, da dovolite, da smejo nevtralne ladje prevvažati bombaž iz Amerike v Nemčijo.

Belgija. Listi poročajo iz Pariza: Belgijski kralj Albert je izjavil nekemu amerišskemu časnikarju, da po njegovem prepričanju ne bo trajalo dolgo, ko bo lahko na čelu svojih čet vkorakal v Bruselj. Kralj je pohvalil hrabrost svojih čet, katerim se je z mogočnim odporom pri Ypernu posrečilo, da sta Dünkirch in Calais danes otehta. — Vseučilišče v Moskvi je imenovalo belgijskega kralja Alberta za jurističnega častnega doktorja.

Francija. Velika francoska banka »Banque de France« in francoski državni svet so se vrnili iz Bordo v Pariz. — Francoska vlada je sklenila najeti 2000 milijonov frankov vojnega posojila, za katerega je 1500 milijonov baje že podpisanega. — Listi poročajo, da znašajo skupne francoske izgube od 4. avgusta do 20. decembra 1.000.000 mož. — Povodom novega leta je ruski car poslal predsedniku Poincaréju naslednjo sedaj objavljeno brzojavko: »Na pragu novega leta mi je posebno na srcu, da vam istočasno z izrazom mojih priscrčnih prijateljskih čuvstev izrazim moje najboljše želje, tako za Vas osebno, kakor za Francijo, našega prijatelja in zaveznika. Gojim najtoplejše želje za hrabro francosko armado in sem trdno prepričan o zmagoslavju naše skupne stvari. Nikolaj.« — Predsednik Poincaré je odgovoril brzojavno: »Želje, ki mi jih je dobrotno poslalo Vaše Veličanstvo ob svojem povratku v Carskoje selo, so me globoko ganile. Zahvaljujem se tudi za prijazno brezlično naznanilo na potovanju skozi Moskvo. Prosim Vaše Veličanstvo, da sprejme moje tople želje za Vas same, carico in carsko družino, kakor tudi za plemeniti ruski narod in njegovo hrabro armado. Tudi Francija popolno zaupa v zmago zaveznikov in zmagoslavje naše skupne stvari.«

Srbija. Ruski listi poročajo, da je srbska vlada odklonila grško vojno pomoč, za katero so se vršila pogajanja, češ, da se

Srbija lahko sama brani. Nasprotno pa poročajo isti listi, da se Rusija zelo trudi, da bi Anglija pomagala Srbiji s tem, da bi ji poslala vojake iz Indije. Rusija pošilja Srbiji še vedno orožje. — V Italiji so v Turinu pri neki trvdki zapeleli 40.000 uniform, ki so bile narejene za Srbijo. — Dne 3. t. m. je obiskal srbski prestolonaslednik avstroogrške ujetnike in se mudil delj časa pri njih. — Angleži so poslali Srbiji dva zdravnika in več bolniških strežnikov v pomoč.

Turčija. Vlada je predložila zbornici zakonski načrt, s katerim zahteva pooblastilo, da sme najeti predjem 5 milijonov funtov (približno 110 milijonov kron) po 6 odstotkov. Zbornica je sprejela zakonski načrt, s katerim se podaljša moratorij do 13. aprila 1915. Vlada je predložila zbornici zakonski načrt, po katerem so dolgovi pod orožjem se nahajajočih oseb do konca vojske neizterljivi. — Turške oblasti so povabile konzule nevtralnih držav v Dardanelih, naj se brez skrbi povrnejo na svoja uradna mesta. — Kakor listi poročajo, se bo nahajal v odgovorni izjavi turškega parlamenta na prestolno besedo tudi stavek, ki pravi, da se je sedaj okoli 300 milijonov Muslimanov priglasilo za »Sveto vojsko«, ki bodo navdušeno sledili pozivu padišaha.

Bolgarija. Ministrski predsednik in zunanji minister sta dala ponovno izjavi, da ostane Bolgarija nevtralna. Bolgare je zelo razburila izjava srbskega prestolonaslednika, ki jo je dal Macedoncem, v kateri pravi, da jamči Srbija Macedoncem njih ustavne pravice. — Nekateri listi pravijo: ali sedaj umevaš naši rusofili, da se mora Macedonija vzeti Srbom le z orožjem? — V Bolgariji so odgodeli vse volitve, ki bi se imele vršiti za občinske zastope po novem letu, na poznejši čas. — Vojni minister je izjavil, da je bolgarska armada danes veliko boljša, kot je bila pred prvo balkansko vojsko. — Bolgarski ministrski predsednik je obolel, zdravje se mu boljša. — Iz Bukarešte poročajo 7. t. m.: Potruje se, da se v prihodnjih dneh sestaneta rumunski in bolgarski kralj, in sicer na rumunskih tleh. Diplomatični dogovori so malone dovršeni. Oba vladarja bosta spremljala zunanja ministra.

Rumunija. Rumunski poslanik Derusi, ki je obolel, je po svojem namestniku izjavil: Odnosaji med Rumunijo in Bolgarijo po mojem dohodu v Sofijo postajajo v resnici čezdalje bolj prijateljski. Tudi zadnja sporna točka glede prevoza transportov čez Rumunijo se je prijateljsko rešila. — Listi poročajo, da je poslal ruski car v Rumunijo svojega pobočnika, ki ima posebno nalogo. — V rumunski državni zbornici je prišlo do viharjih prizorov ko je neki rusofilski poslanec očital narodni banki, da ne podpira trgovine in industrije. — Graški listi poročajo: 7. t. m. je zboroval v Bukareštu ministrski svet, ki se je pečal z vojaškimi zadevami. Dunajsko rumunsko poslaništvo razglašja, da se morajo predstaviti domačim nabornim komisijam tisti močje, ki so bili pri novačenju letnikov 1909 do 1915 izpoznani kot nesposobni za orožje. Če se ne zglaše, jih brez pregleda takoj uvrste v armado. — Otrokom,

ki so šli na božične počitnice domov, so izročila šolska vodstva pisma staršem, da naj svojim otrok ne pošljejo nazaj, dokler jih šolska vodstva pismeno ne pozovejo, naj se vrnejo. Komisija ogleduje šole, ki naj bi se izpremenile v lazarete.

Grška. V seji grškega ministrskega sveta so grškega zunanjega ministra Venizelosa njegovi tovariši tako napadli, da je vstal in zapustil sejo. Pravijo, da bo posledica odstop ministrstva. — V zbornici je poročal finančni minister o računu 1914. Naznanil je, da je izbruh vojske za varstvo nevtralnosti tudi Grški povzročil posebne izdatke. Močno so morali zasesti turško mejo in ukreniti tudi druge varnostne naprave. Izdali so za to okroglo 70 milijonov. Poseben kredit 123 milijonov mora zahtevati za mornarico. — Ob bolgarski meji pri Belesu se je zopet unel nov boj med bolgarskimi četaši in grškimi četami. Bolgarov je bilo nad 100 mož. Boj je trajal deset ur. Bolgari so se umaknili čez mejo. Njih izgube so bile velike. Ranjen je bil na nogi grški poveljnik, stotnik Papadimitrin.

Portugalska. O Božiču je imela na Portugalskem protivladna stranka 40 velikih shodov, na katerih so bile sprejete resolucije proti sodelovanju Portugalske v vojski. — Iz Berlina se poroča: Tukajšnje portugalsko poslaništvo ni izvršilo še nikakih priprav, iz katerih bi bilo sklepati, da zapusti Berolin. — Iz Lizbone se poroča: Portugalska odpošilja še vedno ojačenja v Angolo.

Amerika. Amerikanski kardinali Gibbons, Farley in O'Connel so po temeljitem razmotrivanju vprašanja, da bi Združene države skupno z apostolsko stolico podpirale stremeljenja sv. očeta za dosego miru in da bi se omilile posledice, predlagali primerne nasvete predsedniku Wilsonu. Predsednik Združenih držav je predlog zelo ugodno sprejel in odpošlje najbrže izrednega poslanika v Rim, da častita papežu ob zasedenju prestola ter se z njim sporazume o bistvenem postopanju glede na pomirjenje duhov in na hitro rešitev evropskega spora. — »Grazer Tagblatt« priobčuje naslednjo dopisnico nekega nemškega diaka, ki študira zgodovino v Cambridge (Massachusetts): »Zame kot zgodovinarja je sedanji svetovni položaj zelo zanimiv. V Ameriki se sedaj pripravljajo na vojno z Japonsko. Na moji univerzi se je že ustanovila dijaška stotnija s strojnimi puškami. — Listi poročajo, da so Združene države odposlale Mehiki ultimatum, ki izvaja, da bodo otvorile Združene države sovravnosti ob prvem spopadu, ki bi se zgodil onkraj okolice Naca in Douglassa. — Predsednik Združenih držav namerava, če Anglija glede na ameriško trgovino ne odneha delati sitnosti, prepovedati izvoz gotove vrste blaga, ki ga Anglija neobhodno potrebuje. — Župan Mitchell v New Yorku je sporočil komisiji proti brezposelnosti, da znaša število brezposelnih za 200.000 več kot minulo leto.

Kitajska in Japonska. Ruski list »Novoje Vremja« poroča iz Pekina: Uradni list »Peking Daily News«, ki je dozdej vedno opozarjal na mir, zdaj ostro napada japonsko vladu zaradi njene izjave o Kiaučavu v parlamentu. Pekinski list izjavlja,

da Kitajska vzame, kar je njeno. — Predsednik kitajske republike Juanšikaj je prodrl z zakonom, ki mu zagotavlja dosmrtno predsedništvo in daje pravico, da izvoli naslednika.

Svetovna vojska.

Vojska z Rusi.

Splošno se je pričakovalo, da se bo vojska z Rusi, ko nastopi prava zima, ustavila. Mislilo se je, da se bo vojska, ko bo začelo zmrzovati in snežiti, sama ob sebi ustavila in da bodo vojaki v obmejnih mestih čakali spomladi, le majhen del bo v bojni črti varoval zasedena ozemlja. Če ne bo prišlo do pravega premirja, bo pa zima sama napravila premirje — tako se je misli.

Od Napoleonovega poraza v Rusiji leta 1812. se je smatralo zimsko vojsko v Rusiji za nemogočo. Če bi prišlo — tako se je pisalo — po zimi do vojske z Rusi, bodo ravno ti imeli korist, ker Avstrijci in Nemci bodo zmrznili. Tako je bilo splošno mnenje. Tudi zgodovina ne pozna velikih zimskih vojsk. Za časa rusko-japonske vojske, pred 10 leti, sta sovražnika po zimi ležala v svojih zakopih. Tudi za časa turške vojske se po zimi ni bojevalo. Sedaj pa imamo vojsko kot sredi poletja navzlic vetru, mrazu, dežju, snegu in ledu. Hudo mora biti za vojake, četudi na Poljskem in v Galiciji letos ni posebno hude zime.

V vzhodni Pruski ni bilo zadnje dni posebnih bojev. Nemci so celo bojno polje spremenili v velik okot, do katerega se pa Rusi ne upajo posobno.

Temu nasproti pa divjajo proti Varšavi hudi boji. Nemški glavni stan vedno poroča: »Boji se nadaljujejo.« Jasno je, da sedaj ne more biti vsak dan poročil o velikih zmagah. Je pač v tej vojski tako kot pri gradnji velike hiše. Ako se gleda gradnje, se pač opazi, kako se polaga opeka na opeko, ne zapazi pa se, kako zraste zid.

Če čitamo v uradnih poročilih: boji se nadaljujejo, ali, napredujemo itd., potem vemo, da zid raste in si želimo, da bi stavba srečno prišla pod streho.

Zadnje poročilo nemškega glavnega stana pravi, da se je posrečilo vzeti Nemcem dve važni opirališči, Bolyomov in reko Suha. Tukaj so bili Rusi močno utrjeni.

Na spodnjem Poljskem (proti Galiciji) stoje združene naše in nemške čete na močvirnatem ozemlju rek Nida in Pilica. Po poročilih tukaj boji stoje. Kakor kaže se zavezne čete zadovolje, da tukaj Ruse zadržujejo.

Angleški časopisi poročajo, da stoje nemške čete samo še 25 do 40 kilometrov oddaljene od Varšave.

Pri tem moramo pripomniti, da ni prav pisati »nemške čete stoje«, temveč prav je, da pišemo »zavezniške čete stoje«, ker na celi črti proti Rusom so naši in nemški vojaki pomešani med seboj in tvorijo tako eno samo veliko armado proti Rusom.

V Galiciji stoje zavezniške čete na desni in levi strani reke Dunajec v močnih zakopih in prepuščajo za enkrat Rusom težko nalogo napadanja. Napadi so

bili dosedaj vedno odbiti. Očitno je, da imajo Rusi namen prodreti črto v smeri čez Bohnio proti Krakovu.

Przemysl stoji močno in nepremagljivo.

V Karpatih merijo Rusi še vedno na bogato ogrsko ravnino in na Budimpešto. Zato so poizkusili sunek na celi karpatski črti, kar pa se jim ni posrečilo. Od Dokla prelaza proti Beskidom vlada mir. Tudi napad zahodno od Gorlice ne bo Rusom lahak, dokler drže naši črto v Galiciji. Od prelaza Uszok so naši Ruse pred 14 dnevi pregnali, sedaj pa se je Rusom zopet posrečilo ta prelaz zasesti. Tudi se jim je posrečil napad v dolino Latorza in proti Ökermezö. Tudi v Bukovini prodirajo Rusi proti Karpatom.

Naši so pri delu, Rusom prehod čez zasnežene karpatske višine onemogočiti.

Vojska v Belgiji in Franciji.

Francoski napad, združen z namenom prodreti nemški zid, ki ga tvorijo vrste vojakov, se je ponesrečil in boji sedaj zopet počivajo, oziroma so omejeni na posamezne sunke.

V tej vojski je značilno tole: Francozi so spravili na bojno polje mnogo črncev iz Afrike, katere spravljajo v boju v prve vrste pred nemške puške in topove. Pravijo, da so vrste teh vojakov sedaj že precej zredčene.

Holandski časopisi poročajo, da so Francozi v zadnjih bojih izgubili 40 do 50 tisoč mož in 10 vasi in krajev, ki so jih imeli zasedene.

Tudi poročajo časopisi, da je bila že pred meseci pripravljena Belgija skleniti z Nemčijo poseben mir, da je pa Anglija to preprečila.

Vojska s Srbi in Črnogorci.

Nek ogrski časopis poroča, da so skušali Srbi prodreti na Ogrsko. Stirje srbski infanterijski polki, podpirani od artiljerije, ki so stali na »Ciganskem otoku« med Belgradom in Zemunom se po noči prekoračili Donavo in prodrli proti Zemunu, kjer so jih pa čakale naše čete. Razvil se je močan, več ur trajajoč boj. Srbi so bili poginani nazaj in so imeli precejšnje izgube. Naše čete, ki so zasledovale sovražnika do Donave, so ujele 1100 mož. Mnogo srbskih vojakov je našlo smrt v Donavi.

Turška vojske.

Turška, angleška in ruska poročila so bila zadnje tedne suhoparna. Le o bojih na Kavkazu se je poročalo, da Turki napredujejo.

Angležem dela turška vojska v Egiptu težko glavo. Zato se zdi, da se pripravlja nekaj važnega — napad na Carigrad. S tem hočejo Angleži in Rusi odsekati turškemu biku glavo. Kakor se poroča, se zbira pred Dardanelami močna angleška in francoska mornarica. Če pride do boja v Dardanelih, bo to za Turčijo — življenje, ali smrt — zato se Turčija zelo pripravlja na obrambo. Gradi utrdbe in spravlja težke topove iz Adrianopla.

Na morju.

Kakor smo že poročali je v Kanalu (v morski ožini med Anglijo in Francijo)

nemški podmorski čoln potopil angleško bojno ladjo »Formidable« (= grozni). Drugih poročil ni.

Tedenske novice.

SVETA DOLŽNOST.

V zadnjem času so se naši zopet gotovi ljudje, katerim tudi sedanjí težki čas še ni dovolj resen, da bi opustili zahrbtnje spletke in laži. Izmislili so si nekatere grostasne stvari o osebah, ki v sedanjem času z vso vnemo delajo v korist ljudstva.

Tako n. pr. trosijo laži o begu deželne predsednika in deželne glavarja, o deželnih odbornikih in drugih gospodih, ki delajo na gospodarskem polju. Tudi o »Ljudski posilnici«, ki stoji v vseh viharjih trdno in nepremagljivo kot močna gospodarska trdnjava, se trosijo najbolj neumne laži.

Naš prestolonaslednik Karol Franc Jožef (X) na bojišču.

V vojskinem času je dolžnost vsega prebivalstva, da ovadi oblastem ogleduhe in druge, državnim koristim nevarne ljudi. Prav tako je sveta dolžnost, da se naznani oblastem vse take ljudi, ki — premišljeno, ali nepremišljeno — trosijo laži, ki škodujejo ugledu javnih oseb in gospodarskih zavodov.

Posrečilo se je nekaj teh ljudi dobiti. Občutna kazen jim je neizogibna.

Kdo kaj takega zve, naj blagovoli natančno naznani, ali našemu uredništvu, ali pa na naslov: Dr. J. Dermastija, Ljubljana.

Ponavljamo, da je dolžnost vseh resno mislečih to storiti.

Posvetitev Kranjske presv. Srcu Jezusovemu. Na praznik sv. Treh kraljev se je vršila na zelo slovesen način po

cerkvah posvetitev presv. Srcu Jezusovemu. Občinski in drugi uradi so se tega zgodovinskega čina udeležili. Ljudstvo pa je ta dan obilno in goreče molilo. V Ljubljani je v stolnici izvršil posvetitev presvitli knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič. Udeležili so se je državni in drugi uradi, na čelu jim deželni predsednik baron Schwarzw. Deželni glavar dr. Ivan Šusteršič je bil navzoč z deželnima odbornikoma dr. Ev. Lampetom in dr. V. Perganom. Tudi več deželnih poslancev je bilo zbranih krog deželne glavarja, ki je potem, ko je presvitli knezoškof odmolil posvetilno molitev, vstal in molil naslednjo posvetitev kranjske dežele: Presveto Srce, ki si ljubezen in usmiljenje, dovoli v Svoji neskončni dobrotljivosti, da se Ti ponižno približa zastopstvo Kranjske vojvodine. Božji Zveličar človeškega rodu, v globoki ponižnosti Te molimo in hočemo biti s Tabo trdno sklenjeni vse čas z vdano ljubeznijo. Očitno izpoznamo vero svojih očetov, vero v včlovečenega Sina Božjega, ki je prelil Svojo srčno kri za naše odrešenje. Zvesti tej sveti veri naših očetov, ki jih je v najtežjih bojih rešila pogube, hočemo vztrajati v borbi proti vsemu hudemu, da se Tvoje kraljestvo razširi in utrdi med nami. V hudi preskušnji strašne vojske, ki je po Božji previdnosti prišla nad državo, doprinašajo sinovi naše dežele najtežje žrtve za blagor skupne domovine, zvesti Bogu in cesarju, ki nam vlada po Božji milosti. Tvoje usmiljeno Srce, o dobrotljivi Jezus, naj sprejme vse trpljenje, vse solze in žrtve Tebi vdanega ljudstva kot dar pokore in zadostčenja za premmoge žalitve. V tem težkem času posvetimo Tvojemu Srcu našo deželo in naše ljudstvo. Tebi, o Jezus, ki si Kralj kraljev in Gospod gospodovalec, izročamo sebe in svojo domovino. Ti vkloni Kranjsko deželo v Svoje ljubezni polno Srce, Ti jo vodi v miru in v vojski po poti večne previdnosti do prave sreče vseh njenih prebivalcev. Ti, o Jezus, večni Kralj nebes in zemlje, Knez miru, Oče bodočega veka, vladaj s Svojo milostjo vse čase v naši domovini. Amen.

X X X

V zgodovini težkih dni, ki jih je svetovna vojska prinesla med ljudstvo na Kranjskem, bo ostal brezdvomno ta dan močno podčrtan in v spomin našemu narodu, ki mnogo, mnogo moli za srečen izid in kmalošen konec.

Kranjska deželna zastava. Vojaško štacijsko poveljstvo v Ljubljani je izdalo uradni razglas, da je kranjska deželna zastava belo-modro-rdeča, kakor dokazuje cesarski patent z leta 1849.

Deželni odbor je imel v ponedeljek 4. t. m. sejo, v kateri je deželni glavar poročal o obravnavah s finančnim ministrom glede izplačil deželi Kranjski od strani erarja. Predkazji in mesečna predplačila so se tako uredila, da bo tudi v sedanjih izrednih razmerah pri potrebni štedljivosti mogoče vzdržati ravnotežje v deželnem gospodarstvu. Za

povrnitev škode iz državnega zakupa užitnine iz leta 1913. vsled slabe vinske letine je nakazalo finančno ministrstvo deželi 150.000 K. Sklenila se je nova pogodba med deželo in finančno upravo o užitninskem zakupu, po kateri se dohodek tako deli med državo in deželo, da je za deželo za bodoče vsaka izguba izključena. Sprejet je bil tudi enoglasno predlog deželnega glavarja, da se Kranjska dežela z deželnim odborom na čelu posveti presv. Srcu Jezusovemu, kar se je na praznik sv. Treh kraljev v ljubljanski stolnici na zelo slovesen način zgodilo.

Prememba nosestva. Mokriška graščina je prodana. Kupil je polovico grof Economo, vsak četrtino pa brata Nikolaj in Ivo barona Gagern, vsi za znesek 517.420 K. — Hišo bivšega trgovca na Veliki Dolini Mijo Dolinar je pa kupil trgovec Franc Bratanič za 4800 K.

Iz seje kranjskega deželnega odbora dne 9. januarja t. l. Sklep ljubljanskega občinskega sveta, da se tlakarina za glavo gnane živine zviša od 4 na 6 h in za glavo vprežene živine od 8 na 12 h ter, da se nanovo vpelje tlakarina za avtomobile po 50 h in za motorna kolesa po 20 h, ni dobil vladne pritrditve. Ministrstvo za notranje stvari v sporazumu s finančnim in z ministrstvom za javna dela je izreкло, da je za dovolitev tlakarine na državnih cestah potreben sklep deželnega zbora z Najvišjim odobrenjem, za dovolitev tlakarine na nezaritčnih cestah in potih pa poseben deželni zakon v zmislu § 23, odst. 3 novega cestnega zakona za Kranjsko. Ker je prišla vsled tega zadeva pred deželni odbor in ker se ni nadejati, da bi bil kmalu sklican deželni zbor, pravica, pobirati tlakarino, je pa že potekla vsaj že koncem leta 1914., je nastalo vprašanje, ali mora deželni odbor s svojim sklepom podaljšati tlakarino. Deželni odbor je izrekel, da v zmislu deželne ustave deželni odbor ne more glasovati za zakon potrebnega sklepanja deželnege zbora. **Prošnja mestne občine se tozadevno odkloni.** Sklene se pa izdelati predlogo na deželni zbor za pobiranje tlakarine od avtomobilov in motornih koles od 1. januarja 1916 dalje, ne pa tudi od navadnih vozov in gnane živine, ker smatra deželni odbor to kot zastarelo in neupravičeno oviro za promet in aprovizacijo. Dejansko je torej od 1. januarja t. l. tlakarina v Ljubljani odpravljena. — Dovolj se za poljske begunce na Kranjskem 1000 K. — Ker je sedaj vsled vojske pomanjkanje živinozdravnikov še večje, se naprosi deželno vladu, da v tem času pod nadzorstvom živinozdravnikov dovoli cepljenje prašičev proti rdečici izvežbanim osebam. — Sklene se poravnava z dr. Martinom, Leonom in Vladimirjem Travnarjem radi odškodnine njih deleža na Obrezovi hiši na Turjaškem trgu, ki se je morala podreti vsled obrežnih del ob Ljubljani.

Veliki kraški vodovod. Ogromni vodovod za ves goriški Kras je sklenjena reč. Vodo bo dajala Ilirska Bistrica, ki se bo umetno dvigala kakih 250 metrov visoko, kjer prične vodovod za goriški Kras. Ob pričetku bosta dva glavna nabiralnika (rezervoarja) in po vsem Krasu še trije

veliki in dvanajst malih. Dolgost vsega toka bo okroglo 283 km. Za nekako 50.000 prebivalcev je proračunjeno 113 iztokov, 199 napajališč in 63 hidrantov. Skupni strošek bo znašal okroglo 8.700.000 kron, h katerim naj bi prispevala dežela samo pol milijona. (Dežela dobi tega pol milijona potom brezobrestnega posojila.) Deželnozborski klubi, sklicani ad hoc v Gorico pretekli tork, so razpravljali o tozadevnih prdlogih in napravili sklepe, ki zagotavljajo izvršitev te velikolepe nprave. Vzdrževanje vodovoda je proračunjeno na letnih 37.000 K, kar je pač malo nasproti težavam in stroškom, ki jih ima doslej Kras z nabavo pitne vode v vročem poletju. Delo se mora izvršiti v dveh letih. Od Divače pojdejo tri glavne žile po Krasu: I. Divača—Povir—Sežana—Tomaj—Kranjavo—Komen. II. Divača—Lokev—Bazovica—Padrič—Opčina—Prosek—Gabrovica—Šempolaj—(veja na Nabrežino) Mavhinje—Cervlje. III. Divača—Senožeče itd.

Novi grobovi. V Moravčah je umrla vrta slovenska žena Ana Pirnat, rojena Resnik, v 72. letu starosti. — Na Glinah pri Ljubljani je umrl 20letni mladenič Tina Tonejc, načelnik orlovske organizacije ljubljanske okolice. — Na Gočah pri Vipavi je umrl Josip Ferjančič, na daleč spoštovan n.ož, oče gospoda semiškega nadomestnega vodja v Ljubljani. — V celjski bolnišnici je umrl zlatomašnik in vpokojeni župnik č. g. Ivan Košar. — Na Uncu pri Rakeku je umrl poštar v pokolu Lovro Šebenikar. — V Št. Vidu nad Ljubljano je umrl vpokojeni učitelj Cirman. — V Gorici je umrl dne 31. decembra preč. g. msgr. Ivan Trevizan, kanonik stolne cerkve. — V Kamniku je po dolgotrajni bolezni umrla Frančiška Kreger, doma iz Raven pri Kamniku. — V Zgornjem Bitnju je umrla Ivanka Hafnar, soproga mesarja in posestnika. — V Kranju je umrl v soboto veleč. gosp. župnik v pokolu Anton Petelin. — Istotam je umrl bivši trgovec Edmund Ross. — Nagle smrti je umrla v Trzinu Marija Podiekar. — Istotam je umrl tudi nagle smrti posestnik in pekovski mojster Vinko Wilfan. — V Mojstrani je umrl 27. m. m. znani triglavski vodnik in gostilničar Franc Skumavec po dom. Šmerc.

Podeljena je župnija Ambrus ondodnemu župnemu upravitelju č. g. Iv. Zavi in župnija Podlipa župnemu upravitelju č. g. Francu Šmit. Slednji je bil umeščen dne 9. t. mes.

V ujetništvu se nahajajo: Nadučitelj s Poljsnika Al. Lilijski v srbskem ujetništvu. — Alojzij Vidmar, posestnik iz Leskovca, je pisal iz ruskega ujetništva. — Tudi primarij bolnišnice usmiljenih bratov v Kandiji dr. Ignacij Paulič se je oglasil iz ruskega ujetništva. — V ruskem ujetništvu je sluga ljubljanskega magistrata Karel Kresal. — Tajnik vrhniške posojilnice Viktor Perme je ujet v Rusiji. — Tam se nahajata tudi Boris Černe z Bleda in sin hotelirja Peternela z Bleda J. Peternel. — V srbskem ujetništvu je Ant. Gorjup, posestnik iz Moravč. — V srbskem ujetništvu sta Anton Fegic, uradnik v Goriški zvezi in ljubljanski sollicitator Just

Rjavc. — V srbskem ujetništvu je skladiščnik Kranjska stavbene družbe F. Dolenc iz Ljubljane. — V Srbiji je ujet sin bivšega gimn. ravn. iz Kranja dr. Jož. Hubad. — V ruskem ujetništvu se nahaja Anton Bohinc iz Dol. Dobrave, organist in blagajnik izobraževalnega društva na Trati.

Odlikovanja. Srebrni zaslužni križec s krono je dobil c. kr. finančni nadpaznik v Ljubljani Ivan Torkar vsled hrabrega vedenja pred sovražnikom. — Zlato kolajno je dobil četovodja Leopold Vončina, rodod iz Ljubljane, ki služi pri 8. poljsk. top. polku. — Srebrna hrabrostna svetinja 2. razreda je podeljena rezervistu lovskega četovodju Cirilu Mladenku, naslovnemu patroljnemu vodniku Adamu Mrosek in lovcu Ivanu Bartl lovskega bataljona št. 5. Andrej Sivec, Matevž Bricelj, Franc Rutar in Rudolf Mesarec 20. lovskega bataljona. Ladislav Bodnar, Jurij Dobrik, Janez Klima in Gvido Berlot 29. lovskega bataljona. Rezervni praporščak Julij Bratsch, četovodja, nasl. narednik Hugo Wessely in Ivan Tonk, četovodjoma Alojzij Kikel, Matija Medvešek, Franc Bencina, desetniki Ivan Axmann, Jožef Bergant, Iv. Groboljšek, Ivan Kuhar, Blaž Pogačnik, Rud. Rinaldo, Ivan Stern, podčastnik Ivan Gril, pešci Anton Drobnič, Ivan Fele, Klemenčič, Andrej Oblak, Ivan Žebre, orožniški stražmoister Franc Zajdel, vsi 17. pešpolka. — 17 jih je bilo nadalje odlikovanih s hrabrostno svetinjo 2. razreda pri 47., 22 pri 87., 10 pri 97. pešpolku, 14 pri 7. lovskega bataljonu, 17 pri 5. drag. polku. — Zlata hrabrostna svetinja je podeljena četovodju Franc Novak. — Srebrna hrabrostna svetinja 1. razreda je podeljena: naredniku Rudolfu Lavrinc, četovodjem Viljemu Simončič in Edvardu Oblak, desetnikom Albinu Pavlič in pešču, nad. poddesetniku Ivanu Zupancu 17. pešpolka. — Srebrno kolajno 1. razreda je dobil torpedni inštruktor na podmorskem čelnu »UXII.« Ljubljancan Maksimilian Pustovrh, ki je v morskoi ožini Otranto lancelari prvi torpedo na francosko oklopnico »Courbet«. Ko so častniki in moštvo na našem podmorskem čelnu izvedeli za uspeh, so dvignili poveljnika Lercha na rame in ga nesli v častniški salon, kamor so bili povabljeni tudi marnarji. Častniki so se veselili objemali. — Veliko srebrno kolajno zaradi hrabrosti pred sovražnikom je prejel Filip Fatur, dragonski polk št. 5, doma iz Zagorja na Pivki. Sedaj se nahaja na Ruskem blizu Lodza. — S srebrnim zaslužnim križcem s krono je odlikovan za hrabrost Janko Torkar, narednik divizijskega telefonskega oddelka. Odlikoval se je v bojih na srbskem bojišču. — Odličnega zdravnika, dr. Franceta Primšarja je cesar odlikoval v priznanje hrabrega in požrtvovalnega zdravljanja pred sovražnikom z zlatim zaslužnim križcem s krono na traku hrabrostne svetinje ter je bil obenem povišan za asistencnega zdravnika. Visoko odlikovanje se dr. Primšarju ni moglo več izročiti, kajti padel je na polju časti za domovino 18. novembra na Rusko Poljskem.

Na bojiščih so padli: Na južnem bojišču sta padla dr. Andrej Sodič, odvetniški kandidat v Trstu, in Mihael Ivanšek, poslovodja iz Celja. — Učitelj Fr.

lan iz Studenega pri Postojni je padel na južnem bojišču. — Na bojišču je padel po poročilu listov dr. Leopold Jerovšek, okrajni sodnik v Cerknem na Goriškem. — Padel je v Karpatih enoletni prostovoljec Josip Kunstelj z Vrhnike. — Ondi je padel tudi Anton Bregar, pravnik iz Gradca pri Litiji. — Na severnem bojišču je padel Alojzij Mrhar, posestnikov sin iz Stanežič pri št. Vidu nad Ljubljano. — V Valjevu je padel veletržec Franc Kržišnik iz Radgone. — Izmed kranjskih finančnih uradnikov sta umrla junaške smrti računski asistent Bogumil Brinšek in geometer Jožef Perovšek. — Mehanik Ernst Speil iz Ljubljane je padel na severnem bojišču. — Na severnem bojišču je padel Franc Terčelj iz Gorice od topničarskega polka št. 8. Dobil je za hrabro vedenje malo prej srebrno hrabrostno kolajno. — Janez Dobrin, čevljar iz Tržiča, je podlegel zadobljenim ranam in umrl v bolnišnici na Ogrskem. — Istotam je umrl tudi za ranami vrl mladencič Anton Ovsenek, tudi iz Tržiča. — V Karpatih je padel Viktor Dolenz, profesor v Gradcu, rojen v Kranju v znani Dolenzovi družini.

Mrtvi se je oglašil po aeroplanu. Iz Reteč pri Škofji Loki. Tudi pri nas od mrtvih vstajajo. Objokovali so stariši Franceta Jenko, pa pisal jim je iz ruskega ujetništva v Čita. Objokovala je žena Miha Jenko, pa je prejela za novo leto iz Przemysla dve dopisnici od njega. Piše jej: »... Srečen sem, da ti morem sporočiti, kako se mi godi; zdrav sem in mi hudega, sem še v pisarni, v cerkev grem vsak dan en malo molit, ob nedeljah sem pri sveti maši. Mraza ni pri nas, snega je malo, za eno slano. Zdaj tako hitim pisat, ker se mudi, da gre brž naprej z aeroplanom. — Przemysl, dne 23. decembra 1914. — Miha Jenko.«

Nesreče in drugo. Na sveti dan se je sprl gališki begunec Ljudevit Turza v Trnovem na Notranjskem s 45letno Držo. Zakaj sta se sprla, ni znano. Marija Drža se je tako razljutila, da je z nožem obklala Turzo v prsih in v rebrih. Turza je bil smrtnonevarno ranjen prepeljan v postojnsko bolnišnico. — Na novega leta dan je priredil posestnik Andrej Meglič z Loma, okraj Kranj, na planini Javornik lov, ki je bil končan ob 4. uri popoldne. Ko so se zbrali lovci, da odidejo domov, se je izprožila puška lovcu, ki je stal za Megličem. Krogla je zadela Megliča v ramo in je prodrla v ramo, vrat in glavo. Meglič se je zgrudil mrtev. — Utonil je 70letni vnočeni cestar Luka Srebot v Trnovščici. Dne 29. m. m. je Srebot poplaval; ko je šel domov, je padel v potok. — V Prusii se je v rovu smrtno ponesrečil dolgoletni »Domoljubov« naročnik Mihael Podiasek. Zapuša vdovo in šest neoreskrbljenih otročičev. — V neki radgonski gostilni se je ustrelil v glavo v Radgono premeščeni trenski poročnik Morgenstern. Pil je kavo, slugo je poslal po kruh. Ko se sluga vrne čez nekaj minut, je ležal poročnik mrtveč na tleh.

K umoru v škofji Loki. Vest, ki smo jo priobčili v zadnji številki »Domoljuba«, ni popolnoma točna. Poroča se nam, da Anton Rant in Janez Svolšak nista kvartala

v gostilni g. Tomaža Hafnerja, ker se tam sploh nikoli ne igra, ampak v hiši umorjenega Janeza Svolšaka. Po igri sta šele prišla pit.

Po več sinov imajo v vojski: Štiri sinove v vojski ima spoštovana rodbina Podložnikova iz Podbortša pri Črnučah: Martin Rotar, posestnik in gostilničar na Ježici je nekje v Galiciji; Jožef posestnik na Črnučah je bil ranjen na očesu in se je zdravil v Szaszsebesu ob Marošu na Ogrskem; Ivan se že delj časa ni oglašil; Pavel je bil pred Božičem zaboden v roko in je sedaj v bolnišnici. Peti sin je bil pozvan iz Amerike v vojake, a ni mogel priti. — Pet sinov v vojsko je poslal kmečki posestnik A. Povše iz Brnice pri Hrasniku. Od teh je eden že mrtev, najmlajši pa ujet na Srbskem. — Posestnica Uršula Goli v Rudniku ima v vojski pet sinov, najmlajši sin pa je šel te dni na nabor. — Posestnica Uršula Spacal iz Kostanjevice na Krasu ima v vojski pet sinov in enega vnuka.

Oče, ki ima tri sinove pri vojaki Vincenc Moro iz Loke pri Zidanem mostu nam piše: Dva sina imam na bojnem polju, tretjega pa v črni vojski na železnici. Dolgo nisem o dveh fantih nič zvedel. Čez dolgo pa je prišlo poročilo, da je eden ranjen v trebuh in da leži v bolnišnici na Ogrskem v Temešvaru. Za enega pa sem pošiljal na vse strani vprašanja in sem se obrnil sem se tudi s prošnjo do Marije Pomocnice na Rakovnik. Bil sem uslišan. Korporal mojega sina mi je pisal nedavno, da je fant ranjen. Ne vem pa, v kateri bolnišnici se nahaja, ker mi to ni bilo sporočeno. (Obrnite se do pozvedovalnice na Dunaj potom dopisnice, ki jo dobite za ta namen na pošti. Opomb. ured.)

Poštna sprememba. Dvakratna avtomobilna poštna vožnja med Krškem in Novim mestom se je s 1. t. m. spremenila v enkratno.

Pogrešani vojaki. O Mateju Pivku, 27. pešpolka, vojaška pošta št. 48 se že dolgo nič ne ve. Če kdo kaj ve o njem, naj blagovolji sporočiti njegovi ženi Ani Pivk, Medvedje brdo, Rovte nad Logatcem.

Novoletno voščilo iz Pulja pošiljajo vsem znancem in prijateljem na Gorenjskem vojaki pri trdnjanskem topničarskem polku št. 4: Mihael Skumavec iz Bleda, Ivan Mihelič iz Rovt in Franc Tonžič iz Konjic.

Volitve v občinske zastoje, ki bi se imele vršiti, ker je mnogim potekla njih doba, so vsled odloka vlade odložene na poznejši čas in se sedaj ne bodo vršile, ker je mnogo volilcev in mnogo občinskih mož v vojski.

Begunci na Kranjskem. Listi poročajo, da je prišlo dosedaj na Kranjsko nad 5000 beguncev iz Galicije in nekaj sto Dalmatincev.

Ogenj. Na novega leta dan jutraj je gorelo v Špalekovi tovarni na Perovem pri Kamniku. Tovarna je izdelovala železnino. Pri gasitvi so pomagali vojski 97. pešpolka, nastanjeni sedaj v Kamniku, in kamniško gasilno društvo. — V Košani na Notranjskem je na sv. Štefana dan zgorela ena hiša in dvoje gospodarskih poslopij. — Dne 3. januarja je pogorel na Črnučah

Dobračev pod. Ognjegasci so hitro preprečili, da se ni ogenj razširil.

Zahvala. Ko je dne 3. januarja na došle neznan način nastal ogenj na mojih podih, bila je največja nevarnost, da se požar razširi še na ostala moja poslopja in na sosednje hiše. Da se to ni zgodilo, gre glavna zasluga slavnim požarnim brambam s Črnuč, z Ježice in iz Nadgorice, ki so se kar najbolj potrudile, da se je požar omejil in udušil. Vsem tem vrlim požarnim brambam in vsem dobrim ljudem, ki so pomagali reševati in gasiti se za izkazano pomoč najiskrenejše zahvaljujem. — Jožef Dobravec, posestnik na Črnučah 25.

Iz ruskega ujetništva je pisal Jakob Čeč iz Jelovega pri Radečah in naznanja, da je daleč v Rusiji ter popolnoma zdrav. Njegovi tovariši so ga že videli hudo ranjenega, eni celo brez roke, eni pri operaciji itd., kar vse se je izkazalo kot bujna domišljija. Pismo je romalo iz Rusije do Radeč 70 dni.

Kanonski utis na vojaka. Dragi »Domoljub« veseli nas, da si tudi glasilo nas vovakov ter tako mnogo zanimivega prinašaš nam in našim domačim iz bojnege polja. Zato naj ne bo slov. hiše brez tebe. Ti jih boš podučeval v vseh ozirih, jim pri-
našal važnih in raznih novic, jih razveseljeval in jih tolažil. Prosim sprejmi tudi teh mojih par vrstic (katere naj bodo mnogim v poduk in tolažbo). Na bojnem polju, ko smo ležali v strelnih jarkih, so kanoni pokali, da se je zemlja tresla. Grozen je bil njih učinek, kamor so zadeli. Naenkrat mi je prišlo na misel, glas teh kanonov je opominjajoči glas, kakor glas misijonskega zvona, ko kliče: »Reši svojo dušo!« Da to je naša prva dolžnost, katere ne smemo pozabiti. Zato poravnati hitro račun z Bogom, kar je mogoče, obuditi popolni kes v svoji duši in narediti trden sklep poboljšanja. Videl sem mnoge, da so ta glas prav umeli, ko so se prekrizevali, delali razne oblube in trdne sklepe itd. Povem Vam, da vse drugače človek misli, ko takorekoč gleda smrti v obraz. In tako je ta vojska za mnoge dušna sreča. Neki gospod je rekel v nekej priliki: »Vsaka nesreča je človeku k sreči.« Seveda človek jo mora prav obrniti. In ako prav premislimo tudi sedanjo vojsko, ko jo ljudje imajo le za nesrečo, bomo prepričani, da je mnogim, mnogim k sreči; kajti ta daje veliko trpljenja skoraj vsem in ravno »Bogoljub« nas je zadnjič podučil, da je trpljenje sreča, biser, zaklad. Zato dragi bralci »Domoljuba« imamo sedaj lepo priliko si s trpljenjem nabrati veliko lepih zakladov za nebesa, zakladov katerih ne konča ne rja, ne molj in jih tudi tatovi ne morejo ukrasti. Neka žena, ki je imela pridnega moža se je potožila svoji prijateljici, katera je imela sitnega in zločestega moža in ji rekla: »Blagor ti! ti si boš poleg svojega moža lahko nebesa zaslužila, česar si jaz poleg svojega pridnega ne bom mogla.« Ta pametna žena je prav umela križ in trpljenje, da bi le takih več bilo. Umejno tudi mi sedanji čas, čas vojne, križev in trpljenja in glejmo, da ga prav porabimo in ga izkoristimo v svoj večni blagor. Tako bomo ta grozni čas vojne in vse žnjo združene križe, težave in trpljenja laglje prenašali, si vse izkoristili in tako

nam bo nesreča v srečo, žalost v tolažbo, trpljenje v veselje. Pozdrav vsem bralcem »Domoljuba«. — Vojak.

Razne novice.

Ogrski minister pri slovenskih ranjencih. Slovenski ranjenci iz Budimpešte poročajo, da jih je nedavno tega obiskal ogrski domobranski minister general Hazai. Ko se je poslovil od njih, jim je pri odhodu v slovenskem jeziku zaklical: »Z Bogom, živeli!»

Najmlajši vojak naše armade. Ogrski dopisniški urad poroča iz Prage: Najmlajši vojak naše armade spada k garniziji v Hebu. Fant je star 14 let in se je javil prostovoljno pri graškem 3. domobranskem pešpolku. Po izvežbanju je odšel s polkom na bojišče, se udeležil bitke pri Grodeku in se pozneje ob prvem obleganju Przemysla odli-

Čudna poroka. Iz Olomuca poročajo, da je anarhist Knotek, ki je bil obsojen na smrt na vešala, izrazil željo, da bi se pred smrtjo poročil z ženo, s katero je živel več let v divjem zakonu. Ugodili so mu. Eno uro prej predno so ga obesili se je vršila poroka.

Beračica zapustila pol milijona. V Neapolju na Laškem živela dolgo vrsto let od beračenja neka Rafaela Coccobardi. Ko je umrla, so našli njeno oporoko, v kateri določa, da se da polovico njenega premoženja, ki je vredno pol milijona lir, neki bolnišnici, drugo polovico pa njenemu revnemu sorodniku. Ta žena se je preživljala z beračenjem in je zavživala samo mleko in kruh.

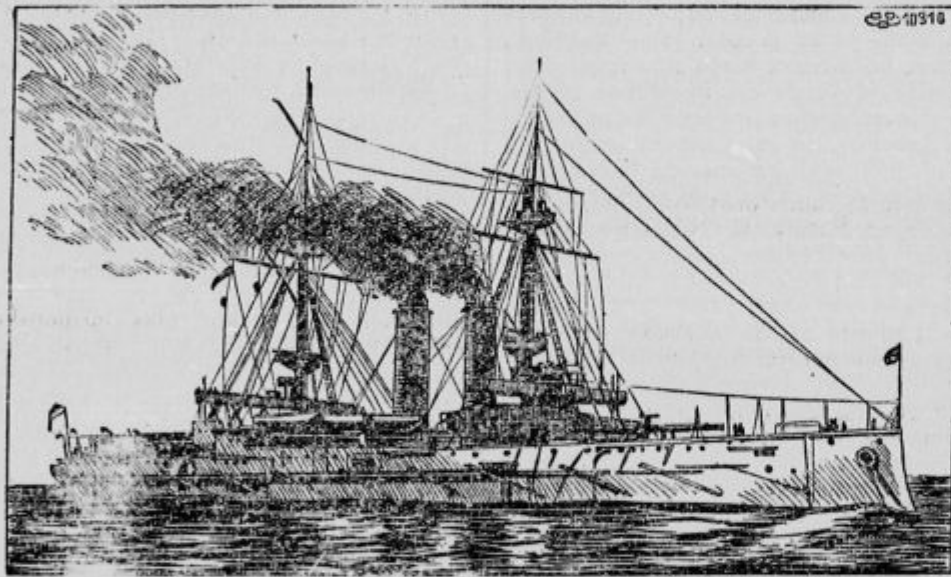
Vojak z 68 ranami. V neko bolnico v Parizu so pripeljali vojaka, ki je imel 68 ran od šrapnelov in pušk. Pravijo, da ga bodo še ohranili pri življenju.

Vojna pomoč. V Berlinu se je osnovalo društvo železnega križa, ki bo nakupilo velike prostore za židanje

nadporočnikom. Trgovski pomočnik je odšel naravnost k častnikoma in ju opozoril na onega vojaka, ki je vzel škatljo. Vojaku je bila vzeta škatlja in vrnjena trgovskemu pomočniku. A vojak, namesto da odide, je odšel na drugo stran do »Riečke pučke banke«, tam si je slekel bluzo in je zopet odšel v trgovino ter pograbil trgovskega pomočnika. Nadporočnik je posrežoval in zapovedal vojaku, naj se odstrani. Vojak se je obotavljal, nakar se je približal tudi general in dal nadporočniku zapoved glede vojaka. Nenadoma pristopi h generalu pijani postrežček Gerrardo Lucich, rodom Rečan, star 28 let in ustrelil proti generalu iz samokresa, nato pa takoj nameri orožje sebi na slepoočnico, ustrelil in se zgrudi mrtev na tla. General pa je ostal nepoškodovan. Oče in brat atentatorja sta oba v norišnici.

15 leten deček odlikovan z železnim križem I. in II. razreda. 15 letni učenec Alfonz Köberle iz Nemčije je rešil dvema častnikoma življenje. Prišel je v francosko ujetništvo, odkoder je všel in prinesel seboj 8 pušk. Dobil je železni križ I. in II. razreda.

Nehvaležnost je plačilo sveta, ali, vse se maščuje. Znano je, da so založniki nemških lepih knjig leta sem prepričevali Nemčijo z deli francoskih, angleških in ruskih pisateljev, katerim so s tem pomagali do časti in denarja. Premnogokrat pa so s temi deli spravljali med nemško ljudstvo strup. Saj je znano, da so zlasti proizvedli francoskih pisateljev polni bogotajstva in nemarnosti, tako da niso njih knjige hrana ljudstvu. Toda kdo se je na to kaj oziral! Kar je bilo francoskega, je bilo moderno in čeprav povzeto iz mlakuž. Kako pa sedaj ti pisatelji plačujejo hvalenost za čast in bogastvo? Vsi so proti Nemcem in pišejo o »barbarih« in surovežih najstrašnejše stvari. Vsi brez izjeme; vsi tisti, ki jim je Nemčija pomagala na noge z nevarnostjo, da zastrupi z njih deli lasno ljudstvo. Verhaeren je bil eden izmed tistih, ki ga je Nemčija napravila slavnega in bogatega. Sedaj je pa napravil pesem, v kateri popisuje grozote v Belgiji tako-le: V oddaljenih krajih, v samotnih ozemljih — kjer so ulanci v galopu jezdili po zemlji — so se našli v prsih mrtvih mater dolgi noži — omočeni s krvjo in mlekom. Dalje pravi, da so našli v gozdu mrtvega nemškega vojaka: Pri njem so našli poleg zlatih zapestnic in ukradene svile — dve majhni, strašno odrezani otročji nogi... Samo eden izmed mnogih je ostal stari prijatelj Nemčije — Anglež Bernhard Shaw — bere svojim rojakom te-le levite: Kaj bo potem, ako ugonobimo Nemčijo? Morali bomo braniti Nemčijo proti Rusiji, mi sami pa bomo utrjeni od meščanske vojske. Mi, ki bi lahko obvladovali celo vzhodno Evropo, ako bi se bili postavili na strani civilizacije, mesto da smo zastavili naše glave za ruska posojila. Sreča za nas je, da govorimo o uničenju samo otroci. — Da

Potopljena angleška linijska ladja »Formidable«.

koval tako, da je bil imenovan za podčastnika. Z bajonetnim vbodom na levi roki in šrapnelskim strelom v levi nogi so prepeljali mladega vojaka v bolnišnico v Hebu in ga, dokler popolnoma ne okreva, dodelili tamošnji garniziji.

Sneženi plaz zasul sedem italijanskih vojakov. Iz Milana se poroča, da je v nedeljo, dne 3. januarja zjutraj ob avstrijski meji blizu mesta Tonezza v italijanski pokrajini Vicenca sneženi plaz zasul šest italijanskih vojakov in enega častnika. Mrličev niso mogli izkopati.

Nadvojvoda in naš domači pešpolk. Kako v najvišjih krogih poznajo nevstrašenost našega 17. pešpolka, kaže izraz nadvojvode Frana Salvatorja, ki je nedavno obiskal ranjence v neki dunajski bolnici. Nadvojvoda se je ustavil pri ranjenem častniku in ga vprašal pri katerem polku služi. Častnik: »Pri 17. pešpolku, Visokost!« Nadvojvoda nato: »Das brave Regiment! Es hat fuchthar gelitten.« (»Vrli polk. Strašno je trpel.«)

in bo sezidalo na njih male hiše za invalide, ki se vračajo iz vojske in niso več zmožni opravljati svojo prejšnjo službo. Tam bodo imeli invalidi priliko prislužiti še kaj z lahkim delom, oni, ki so postali popolnoma nezmožni za delo, bodo pa preskrbljeni od društva z vsem potrebnim. Za tiste, ki so oslepli v vojski, bo najelo društvo učitelja, da se nauče pomagati si in delati. Tako bo olajšano tudi tem siromakom trpljenje. Na Dunaju se je osnovalo društvo deklic, ki izdeluje volnene odeje in šolne za ranjence. Za odeje nabirajo po 7 in pol metra volnenega blaga, za šolne jim pridejo prav ostanki sukna ali volnenega blaga, za podplate porabijo stare preproge.

Atentat norca na generala na Reki. Z Reke se poroča dne 8. t. m.: Včeraj popoldne sta prišla dva malo pijana vojaka v bazar Rosenthalov na Dantejevem trgu. Eden od njiju je vzel — menda iz šale — papirnato škatljo, v kateri so bile denarnice. Ta moment je šel po trgu general K. Marić z nekim

marsikateri greh se v sedanji vojski maščuje. In velik greh je zastrupljati z nemarnim čitvom ljudska srca!

Dopisi.

Iz Brkinov v Istri se nam piše: Oglasil se je korporal Albert Konestabo iz Pregarja, občina Podgrad od pešpolka št. 97, 6. stotnije. Pisal je lastnoročno pismo iz Rusije da je zdrav. Več kot 3 mesece ni nič pisal le slišali so sorodniki, da je v vojski padel od ranjencev ki so domov prišli. Na novega leta dan je prečastiti g. Rajko Logar, duhovnik na Pregarjah obhajal svojo 25 letnico mašništva t. j. srebrno sv. mašo. Ta častiti gospod službuje že 18 leto na Pregarjah kot eksposit. Storil je za to duhovniško že mnogo mnogo med tem časom. Zato Bog živi našega gospoda Logarja! V naši duhovnji je bilo rojenih leta 1914. 80 otrok.

Iz Škocijana pri Mokronogu. Tudi pri nas, hvala Bogu, vojaki vstajajo od mrtvih. Iz ruskega ujetništva iz mesta Kurgan je pisal svoji materi Jurij Plankar iz Podvrha. Od 7. lovskega bataljona je bila prišla nazaj dopisnica z onombo, da je padel. Vse je obžalovalo priljubljene »rancega« Jurčeta in njegovo mater, ki bi bila izgubila edino oporo starih dni; orlovski naraščaj je že žaloval za svojim vnetim vadijem, mladeniška Marijina družba pa za svojim prednikom, pa pride dopisnica daleč, daleč iz Rusije in prinese veselo vest, da še živi naš Jurče, ujet sicer, toda še cel in zdrav. Bog daj, da bi še kaj več takih fantov in moč vstalo od mrtvih. — Pri zadnjem naboru je bilo iz naše župnije potrjenih 50 moč in fantov. Posojilnica je naročila 2000 kg galice za svoje člane in za člane »Kmetске zvezce«; kdor ni član je ne dobi, zato, kmetovalci, vpišite se v »Kmet-sko zvezo«, ki skrbi za kmečke koristi.

Prošnja. Franciška Pavlin, posetnica na Gor. Mokropolju p. Št. Jernej že več mesecev ni prejela nobenega poročila od svojega sina Janeza Pavlina, ki služi pri 17. pešpolku, 4. kompaniji. Vse dosedanje poizvedbe so ostale brezuspešne. Če je komu o njem kaj znanega, naj blagovoli na gornji naslov javiti.

Iz Rov. Simon P e v c, naš vrli somišljenik na Rovih, piše svoji ženi: »Srčni pozdrav Tebi in vsem vam; želim, da vam dojde ta dopisnica zdravim v roke. Sporočam, da sem bil 4. decembra od Srbov ujet in sem zdaj v Nišu. Tu svitčena toča ne pada več. Sem zdrav, hvala Bogu in Mariji, le v noge sem bil nekoliko ozebel. Sedaj je že skoro dobro. Tu ni mraza; imamo gorko stanovanje. Nič hudega, dokler imam novce. Ne vem nič, kdaj pride rešitev. Molimo in upajmo: enkrat bo že; dobro in slabo — vse mine; bo tudi to. Si odračunala očetu poboljšek? Si živine kaj odprodala? Sploh, kako izhajaš z denarjem? Unam, da se zdravi snidemo. Bog Vas čuvaj!« Priobčujemo pismo kot len dokaz, kako dober sin sredi obilnih lastnih težav ne pozabi sivolasega, 85 letnega očeta.

Gospodarske vesti.

Dopis s Koroške.

Od nekega posestnika iz Koroške smo prejeli sledeči dopis: Sicer nespretno in okorno vzamem pero v svojo žuljavo kmečko roko in Vas, gospod urednik, prosim potrpljenja. Dosedaj mi še nikdar ni prišla misel ukvarjati se s peresom, posebno pa ne, da bi pisal za kak časopis. Zdaj me je pa prignala nepotrpežljivost, ko čitam v listih, da mi kmetje premalo goveje živine redimo. Tukaj pri nas na Koroškem je razglašeno, da mora vsak teleta rediti. Ravno danes pa čitam v vašem listu, da priporoča poljedelski minister rejo ovac.

Da, zdaj v teh viharjih dneh bo marsikateremu gospodu prišla dobra in prepotrebna misel, da kako dobro bi bilo, ako bi bili zdaj skoraj preprazni kmetjski hlevi napolnjeni z govejo in drugo drobno čredo.

Ali, žali Bog, gospodaril je nad kmetom že nekaj let sem moderni gospodar, katerega so imenovali nekateri »napredek«, meni pa se je zdel le — nazadek. V našem hribovitem kraju smo imeli pred leti polne hleve goveje in drobne živine. Toda imoviti gospod »napredek« je prepovedal kmetom, da se v gozdih in tudi po grajskih goličevjih ne sme pasti živina in posebno ne ovce in koze, ki preveč pozobljejo vršičke mladih smrek in jelk, ker potem gozd ne vspeva.

Po mojem spoznanju so pa vzrok, da gozdi zginevajo, ostri zobje neusmiljene žage in sekire, ki ne pozobljejo samo vršičkov, temveč spodjedo cela debela.

Potem se je naročilo, da morajo biti biki licencovani in le izbrane in potrjene pasme. Ti so pa nastavljeni tako redko, da je zdaj v našem kraju polovica manj telet.

Po moji pameti bi jaz takole svetoval: pustite nam pašnike in izrežali bomo ovce in držali črede, kakor smo jih prej, ko je mnogo gospodarjev imelo črede, ki so štele do 80 ovac, zdaj jih imajo pa komaj po deset.

Kar se pa tiče bikov nam pustiti, da si izbere, izredi in drži vsak po svojem bika, bodisi črn ali bel, da je le dobro izrejen in ima dober naгон ubrejiti. Le tako se bodo začeli hlevi zopet polniti in polje boljše roditi. Pustite nam tudi mlade moči. Le tako bo gospodu in kmetu dobro.

Pojasnilo uredništva: Potrebno je, da se varujejo mladi gozdi, katere živina pri paši večkrat konča. Res je pa, da so razni veliki posestniki in zlasti gozdarji verskega zaklada nalašč gozde sekali, večkrat v malem obsegu, da niso smeli kmetje, ki so imeli služnostne pravice, skoro nikdar pasti na posekanem svetu. Tudi na Kranjskem je v planinskih krajih iz istega vzroka živina zelo nazadovala. Zdaj so se povsod prepričali, da napravi goved v gozdu več koristi, kakor pa škode, ovce menda niso nikdar posebne škode delale, koze se pa v take kraje, kjer bi mogli na mladih drevesih vršičke obgrizti, ne spuščajo.

Glede bikov je postava umestna, da mora biti plemenska žival res lepa. Ljudje navadno gledajo na tistih par vinarjev, kdo cenejše spušča. Že koncem prvega leta je

bila žival najmanj 50 K manj vredna, kakor tele od lepega bika. V tem morda ne bo prej rešitve, dokler ne bodo imele občine svojih bikov, ki se bodo za vse rabili. Kdor hoče imeti res dobrega bika, ne more izhajati z junčevino. Toda oni ničvredni biki morajo izginiti iz naših vasi.

Prav pa ima poročevalec, da ni treba tako zelo na barvo in pasmo gledati. Kmet bo vedno to redil, kar mu bo največ neslo. Za lastni dobiček pa ima kmet boljše oči, kakor gospoda, ki živine ne redi.

TRŽNI PREGLED.

Odkar je ministrstvo določilo najvišje cene za žito, je kupčija z moko in kmetijskimi pridelki postala mirna. Naši kmetje nimajo več žita naprodaj, ker bo gospodar komaj shajal do novine s svojo zalogo. Dobi se pa vendar toliko žita, da se za mesta ni bati lakote. Saj se gotovo veliko manj kruha pojé kakor se ga je poprej. Priporočali so zelo, da bi se kruhu primešalo vsaj nekaj krompirja ali krompirjeve moke. To se pa ni sponeslo. Prava krompirjeva moka, posušena in zdrobljena s stroji, je navadno dražja kakor moka iz navadnega žita. Kruh nima istega okusa. Naše gospodinje so pa tudi same spoznale, da to ni posebno pametno. Krompir se najbolje in najcenejše porabi, če se kar v oblicah skuha in namizo prinese. Domačim se da malo manj kruha in več krompirja. Če ga dene v kruh, ga mora skuhati, v testo mešati in potem še speči. Če ima pa gospodinja rada vsa ta dela, naj jih po le opravi.

Drugače je pa z živino. Zadnje mesece lanskega leta so po celi Avstriji prodali veliko preveč živine. Nerazumljivo je bilo, kako je moglo priti na dunajski trg trikrat toliko živine kakor poprej v mirnem času. Zdaj je to pojasnjeno. Prodajali so vse, kar se je dalo prodati. Začetkom decembra je bilo enkrat na dunajskem trgu 6000 glav govedi. Izmed vseh živali je bilo 3200 krav. Ko so živino pobili, so videli, da je bilo 1600 brejih krav med njimi. Kmetov se je lotil neumni strah pred vojsko, prodali so vse. Hvala Bogu, da pri nas še ni dosti takih norcev. Na ta način se mora za leta živinoreja končati. Zdaj je šele začela cena rasti. Šla bo še zelo naprej. Naj nobenega visoka cena ne zapelje, da bi plemeno žival v škodo prodal.

Še večje bo pomanjkanje konj. Vse najboljše je pobrala vojaška uprava. Cena gre še vedno prav naglo naprej. Mnogi gospodarji, ki so poprej konje imeli, so si zdaj vole omislili, ker se boje, da bi morali konje zopet oddati naprej. Spomladi se bo le težko in počasno delalo. Več gospodarjev je kupilo na Hrvaškem mlade konje, katerih še ne vzame vojaška uprava prav poceni. Konjsko meso je po mesnicah vedno dražje. Pravijo, da se ga prav veliko proda.

Najbolj se je pa dvignila cena prašičem, kar ni prav nič čudno. Iz Galicije, ki je poprej dala na Dunaj v enem tednu 7000 živali v češke dežele, pa

najbrž še precej več. Januarja so se navadno tudi vsuli prašiči iz Srbije v našo državo. Zdaj vse to odpade. Nasproti porabi zelo veliko prašičev vojaška uprava za vojake. Kupuje jih na Ogrskem. Svinjska pečenka, reberca in šunka, vse je dobro od prašiča. — Kljub vsem opominom so do Božiča rinili prašiče naprej. Vsak dan jih je šlo na tisoče iz dežele. — Zdaj jih je začelo zmanjkovati, cene gredo bliskovo kviško. Na Dunaju so plačevali že decembra debele po 1 K 72 vin. Dokler je bilo toliko mladičev na prodaj, so imeli plemeniti navadno ceno. — Ko jih je začelo zmanjkovati, so se plačevali ravno tako, kakor debeli. — Pri nas se je cena zlasti po novem letu dvignila. Lepe živali so plačevali 1 K 60 vin. do 1 K 70 vin. doma. Kakor se kaže, bo cena šla še vedno naprej. Zabela mora biti. Tudi vojaščina veliko pokupi. Dvignile so se prav zelo tudi cene kože, ker vojakovi veliko usnja porabijo.

Semenj. Na zadnji semenj v Ljubljani so prignali 806 glav živine, in sicer: 209 konj, 432 volov, 143 krav in 22 telet.

Cene moke na Reki. Z Reke poročajo, da je tamkajšnja občina nakupila večjo količino moke. Prva pošiljatev 10 vagonov je že prišla. Moka se prodaja 100 kg 53 K, ali 85 kg 45 K 50 vin. Kruh iz te moke peko po 50 vin. kg. Ako se pek ne obveže dati kruha po določeni ceni, mu magistrat ne da moke. Kruh se prodaja edino na težo, da ni stranka tako lahko oškodovana.

Poštni in brzojavni promet z Italijo. Poštni promet v denarnih nakaznicah in s poštними nalogi z Italijo je od 1. januarja leta 1915. zopet odprt. Pripuščne so navadne kakor tudi brzojavne poštne nakaznice, ki morajo biti izgotovljene v frankih se do nadaljnjega določa preračunjevalno razmerje 100 frankov za 112 K.

Povišanje cene sukna. Zveza nemških veletrgovcev s suknom poviša od dne 10. januarja nadalje cene sukna za vsaj 10 odstotkov.

Živinorejci, pozor! V sedanji vojski porabi vsaka država mnogo več živine za klanje, nego v mirnem času. Zato bo tekom vojske vedno manj živine. Bati se je, da se po končani vojski živinorejci ne opomore tako lahko in hitro, kakor je to za živinorejce potrebno. Zato je poljedelski minister sporočil kmetijskim družbam nekaj navodil, kako naj v sedanjem času ravnaajo živinorejci, da sicer ustrezajo vsem vojaškim oskrbovalnim potrebam, da pa obenem poskrbe za zarod. Pred vsem naj se živinorejci ne dajo zbegati, da bo cena živini padla; zato naj ne prodajajo po slepi ceni in naj nikar preveč živine ne postavljajo na trg. Posebno je paziti, da se ne prodaja preveč mlade živine. Paziti je treba, da se ohrani dovolj plemenske živine. Pri nakupovanju živine za vojaške potrebe je želeli, da se kupovalci na to ozirajo ter ne segajo po dragoceni plemenski živini. Hvaležna naloga bi bila za občine, za živinorejske zadruge, ako bi se dogovorile in določile med seboj, kakšna živina naj se prodaja, da se ustreže kmetu in vojnemu oskrbniku. Marljivo naj ljudje skrbijo za

prašičerejo in gledajo na to, da bo spomladaj dovolj zaroda za prodaj. Gospodarji naj varčujejo z živili za živino, posebej naj pazijo na slamo, ki naj se, če le mogoče, ne rabi za steljo. Glavni smoter živinorejci v teh časih naj bo, prerediti kolikor mogoče veliko živine. Posebno treba skrbeti za zarod pri konjih, ki jih bo po vojski zelo manjkalo. — Želeli bi si torej prav živahnega dela kmetijskih in živinorejskih zadrug. Kjer jih ni, naj bi se po občinah osnovali taki gospodarski odbori.

Povračilo vojnih dajatev in odškodnina. Zakona o mobilizaciji od 21. in 26. decembra 1912 urejata v §§ 32. in 33. povračila za dajatve priskrbljene po imenovani postavi. Odškodnina se naj, če mogoče plača v gotovini. Če bi pa takojšnje plačilo ne bilo možno, se mora izvršena vojna dajatev s pismeno pobotnico potrditi. S to pobotnico more potem dajatelj, če ni že preje dobil plačila, svojo zahtevo uveljaviti. Vselej, kadar se ne da doognati obseg zahteve ali ne da takoj določiti povračilo oziroma odškodnina, se izvršena dajatev samo potrdi. Če bi se povračilo za kakšno vojno dajatev ali odškodnino za kak nastali kvar ne poravnala v zmislu § 32., ali če bi dajatelj z določenim povračilom oziroma z odškodnino ne bil zadovoljen, sme po § 33. svoje zahteve ustno ali pismeno naznaniti pri pristojnem županstvu, in sicer v šestih mesecih od dneva, ko se je razglasilo, da je prenehala dolžnost glede vojnih dajatev v zmislu § 2. O naznanitvi ali dokazovanju glede preskrbninskih zahtevkov, nadalje o pretresanju naznanil in o tozadevnih odločbah velja isto postopanje. Glede naznanjenih zahtevkov vršijo poizvedbe okrajni komisariji, ki jih je za posamezne politične okraje postaviti. Pretresati pa imajo podane slučaje deželne komisije, ki jih po popravni pretresu z zapisnikom o svojem posvetovanju vred predložijo ministru za deželno brambo. Končno odloča komisija, sestavljena iz zastopnikov vojnega ministrstva, ministrstva za deželno brambo in finančnega ministrstva, ki se ji od slučaja do slučaja pritegnejo zastopniki udeleženih ministrstev.

Cene za vojne dobave in tržne cene. Nekaj časa je vojno ministrstvo zahtevalo od občin dobavo žita za cene, ki so bile mnogo nižje od tržnih cen. Tako bi se dobavljali meterski stot pšenice po 31 K, ovsa po 19 K, dočim so bile za veletrgovino določene cene pšenici na 40 K 50 vin., rži 33'50 K in ječmenu na 29 K. Razumljivo je, da so se poljedelci v očigled veliki razliki med vojnimi in najvišjimi tržnimi cenami dobavam po zakonu o vojnih dajatah kolikor mogoče odtegovali. Mnoge občine, ki so jim bila okrajna glavarstva ukazala dobave, so si skušale na ta način pomagati, da bi razliko med vojno in najvišjo tržno ceno poravnale s posebno občinsko vojno doklado. Višje oblasti pa vojne doklade niso dovolile, češ, da je protipostavna, in vsled tega so v mnogih občinah nastali prepiri med županom in ljudmi, ki bi morali vojne dobave izvršiti, a so se branili večje množine žita prodajati po vojnih cenah. Sedaj sta se nizjeavstrijski kulturni svet in tamošnja kmečka zveza obrnila do vojnega ministrstva s prošnjo, naj bi vojna uprava svoje potreščine na-

kupovala po najvišjih tržnih cenah. Tej prošnji je ministrstvo ugodilo, tako da kmetovalci ne bodo trpeli nobene škode. Vojno ministrstvo bo razliko med vojno in najvišjo tržno ceno doplačalo tudi za prejšnje dobave. S tem se popravi škoda, ki bi jo trpelo naše kmetijstvo in ki bi znašala samo v Avstriji 12 do 15 milijonov kron.

Listek

Rekrut.

Spisal Henrik Conseience.

(Dalje.)

V bolnišničnem oddelku za oči se je nahajala temna soba, v nji so bila okna zadelana z zelenim papirjem, ki je branil zavidno, da bi ja ne prišel sled solne svetlobe v ta dom nesreče.

Za človeka zdravih oči si ne moreš misliti bolj strašnega kraja, kajti ta zamolkli zelenikasti mrak je bil bolj žalosten kakor najčrnejša vseh nočnih tmin; če si pogledal vanj, se ti je stisnilo srce in napolnila se ti je duša s tesnobo in grozo.

Treba se je bilo privaditi očem tega smrtno otožnega mraka predno si mogel razločiti in spoznati kako stvar v sobi. Poleg tega je vladala tu tudi tiho smrti, dasi so bivali v nji ljudje, ki so pretrpeli najhujše muke — to tiho je prekinil le zdaj pa zdaj stek bolečin: oči skelile od žganja z lapisom (peklenski kamen).

Na lesenih klopih ob steni so sedeli slepi kako vrsta nočnih prikazni, negibni in nemi. Vsakdo njih je imel na čelu zelen senčnik, ki je pokrival čelo in oči, da nisi mogel razbrati obraza.

V koticu ob steni je sedel Jan Brenc nagnjene glave, zatopljen v žalostne sanje o rečeh in ljudeh, katere je ljubil tolikanj in katerih naj bi ne bil videl nikdar in nikoli več.

Pod zelenim senčnikom se mu je prikradel usmev na usta, gibale so se ustnice kakor da se pogovarja z nevidnimi bitji — bil si je priklical v spomin sliko drage deklice, ravno je prisilil to sliko, da mu je ponovila ono ob slovesu šepetano sramežljivo priznanje ljubezni, ko se je slišal nekak ropot na hodniku.

Janu se je zdelo, da je pregovoril nekdo njegovo ime. Trepetaje po celem telesu je skočil po koncu in njegova usta so izbruhnila nehote v klic upanja in žalosti: »Katarina! — Katarina!«

Vrata so se odprla od zunaj, med njimi sta se prikazala korporal in Katarina. Deklica se je prestrašila ko je videla pred seboj zeleni mrak in v njemu negibne postave, ki sede podkobačene s senčniki — tako strašne in čudne — z glasnim vikom je skočila nazaj, ali Jan je že spoznal njemu najdražji glas, razkriljenih rok je tapal napram njej; spoznala je svojega tovariša otro-

ških let, tekla je k njemu in ga je objela.

Slišalo se ni drugega kakor vzdih žalostne ljubezni, pomilovanja: »Jan! Jan!« — in radostni vsklik: »Katarina, ti! Katarina!«

Vsa v joku je visela Katarina ob vratu svojega prijatelja, nakrat se ji je zdelo, da je izgubila zavest od presilnega čustva usmiljenja, kajti njene roke so obvisle mrtvo na rami siromaka slepca, njena glava je ležala na njegovem vratu. Tačas so se bili približali drugi slepi in so otipavali obleko in glavo Katarinino, kakor da jo hočejo spoznati tudi oni.

Vsled tega se je zavedla Katarina, presrašena je odmaknila Jana od onih in klicala: »Za božjo voljo Jan — kaj je to? — Reci jim vendar naj me puste v miru, sicer ne morem ostati tu.«

»Ne boj se dragica« — jo je tolažil hitro Jan — slepi uhožci vidijo s tipom, otipljejo tvojo obleko in vedo iz katerega kraja si.«

»Siromaki!« — je vzdihnila bridko deklica — rad jim odustim, vendar mi je sitno. Pojdi Jan, vsediva se raje v oni temni kot, da se pogovoriva kaj o domu.«

Tako govoreč je že vodila Jana h klopi in se vsedla poleg njega, držala je njegove roke v svojih in mu gledala z ljubeznijo in žalostjo v zapopane oči. Razpredel se je pogovor, skoraj neslišen je bil, ali gotovo globoko občuten, kajti na dekličinem licu so se zasvetile zdaj biserne solze, zdaj se je zazibal radostni usmev, večkrat je stiskala sočutno Janove roke.

Gotovo se je trudila, da vlije mazilo tolažbe v bolno reveževo srce, sladek kakor materina pesem ob zibeli je bil njen glas. — Jan je pomaknil senčnik iz čela, na njegovem obličju je bil osobit izraz žalostnega obupa in sanjave pozornosti — kakor izraz človeka, ki leži v brezdu trpljenja in poslušja besede, katere mu ne puste ravno, da bi pozabil svojih muk, vendar pa ga omamijo za hipec z mišljenim radostnim upanjem.

V polkrogu pred njima so se postavili drugi slepi. Poslušali so tudi oni, da bi vedeli kaj govorila ta dva in da bi ujeli tudi oni žarek tolažbe.

Korporal je ostal zunaj pred vrati, hodil je po hodniku in pomolil včasih glavo pri vratih v sobo, da bi videl če se ne pripravlja Katarina na odhod. Nakrat je prebledel, postal je kakor stena, oči so se mu razširile v strahu:

Zagledal je narednika, ki je prihajal trdega vojaškega koraka napram njemu... Ne da bi se genil ga je pustil korporal v sobo slepih in sledil mu je kakor grešnik, ki pričakuje obsodbe. Ko je zagledal narednika dečlico med slepimi vojaki je skop... iz ust se mu je vdrila nagla reka besedi:

»Vi! Vi! Vi! — Vi hočete biti korporal! — Vi pustite v vojašnico nepoklicano osebo in še celo žensko! — Takoj Vas pustim odvesti v temnico in zahtevam za Vas štirinajst dni zapora

— ako ohranite še Vaše korporalske zvezde, ne bo to moja zasluga, pri vseh vragih!«

Prestrašena Katarina je stopila hitro k njemu in ga je prosila: »Gospod poglavar, bodite vendar usmiljeni! — Samo jaz sem zagrešila, samo jaz. Prosila sem ga toliko, omečila sem ga s svojimi solzami... Ne storite, lepo Vas prosim, ne storite mu vendar nič žalega ker se je pregrešil samo iz dobrote in usmiljenja.«

Narednik je stresel nestrpno glavo in je prekinil porogljivo Katarino:

»Tako! — Dobro srce — usmiljenje! — Pri nas velja samo dolžnost, in jaz vem kaj je moja službena dolžnost in kaj moram storiti — zato se mi izgubite Micka takoj vun! — Takoj in hitro!«

Deklica je obstala, bila je kakor hipoma zmešana ali zadeta od strele od tega nenadnega ukaza; ker je pa videla, da se gre za res, je prosila vneto hudega moža.

»O lepo Vas prosim! — Samo še pol urice me pustite! Molila bom za Vas sedem očenasev in vedno se Vas bom spominjala hvaležno...«

»Naj bo konec teh neumnosti!« — je vpil narednik. — »Niti minute dlje, vun pravim, vun!«

»Za Boga ljubi gospod,« — je kriknila žalostno Katarina — pride človek iz drugega konca dežele, hodi dan in noč, da bi potolažil siromaka slepega — a tu ga podite vun — saj mu vendar nisem nič povedala...«

»Greste ali ne greste.«

Narednik je stal grozeč pred njo, Katarina je trepetala, solze so se ji vlije iz oči, dvignila je roki v prošnji in ihtela:

»V ime božje prijatelj — ne umorite me! — Samo četrt ure me pustite! — Imejte vendar usmiljenje s siromakom slepcem, ki ne vidi ne božjega dne ne svojih ljudi — pogledjte kako lahko se pripeli tudi Vam kaj takega — ali Vam ne bi pokalo srce ko bi podili od Vas sestro ali mater kakor se podi garjavi pes. — O gospod poglavar usmilite se me in vse življenje Vas bom imela rada.«

Jan in njegovi tovariši so se razburili nad surovo strogostjo narednika, združili so svoje prošnje z dekletovimi — vsa soba se je vznemirila, sence s senčniki so se premikale burno, bilo je kakor da se upirajo slepci zoper svojega neusmiljenega predstojnika, ki je postal vsled tega le še bolj besen in je grozil, da bodo dobili vsi teden dni le kruh in vodo in je prijel nakrat Katarino za ramo, da jo potisne siloma iz sobe — ona pa je stekla opazivši njegovo namero k Janu in se ga je oklenila glasno jokaje.

Ravno tako žalosten kakor Katarina, ali prepričan, da ne more nikdo ubraniti ločitve, je hitel Jan jo tolažiti in pripovedovati nekaj reči na katere je bil pozabil pri njenem prejšnjem tihem razgovoru.

Narednik je bil sledil Katarini prav tako hitro, kakor je bežala ona k

Janu, položil je zopet roko nanjo, da bi jo odtrgal siloma, deklica pa se je oklenila tesno svojega nesrečnega prijatelja in se je ubranila vseh narednikovih prizadevanj odtrgati jo. Klical je torej korporala, ki je stal ves poparjen pri vratih:

»Korporal! — Kaj zijate tam? — Semkaj! — Ukažem Vam, da vržete sami to kmetico vun — če ne storite tega, boste videli, kaj bo. Požurite se!«

Kobalov je stopil k rojakinji, prijel jo je za roko in ji prigovarjal: »Katarina, težko mi dene, pa ni pomoči. Pojdite z mirom, če ne, Vas poženejo po stopnicah. Ukaz je tak in narednik mora vršiti svojo dolžnost.«

Deklica je izpustila svojega prijatelja, vzravnila se je dostojanstveno in dasi so ji lile grenke solze iz oči je rekla vendar mirno naredniku:

»Grem, gospod poglavar, samo to vas prosim, kakor se prosi Bog v nebesih, odpustite meni in odpustite tudi Kobalovemu — Bog Vas nagradi zato — saj je bilo delo usmiljenja in saj imate vendar tudi Vi srce in saj so vsi ljudje na svetu bratje. Kaj ne gospod poglavar, da pozabite in odpustite? — Spominjala se Vas bom v molitvi vse svoje žive dni.«

Narednik je bil dober človek, ko je videl, da slede vsi ponižno njegovemu povelju, se je pustil omečiti od sinjih dekliških oči in njenega sladkega glasu, odgovoril je prijazno:

»No torej! — samo hitro — in če bo ostalo vse to prikrito, bom molčal o vsem in pozabil na vse iz samega usmiljenja do Vas.«

»O Vi zlata duša! — Vi dobrotnik naš! — Saj sem vedela, da ste dobri, govorite flamsko kakor mi drugi in Flamej so sami dobri ljudje — samo še enkrat z Bogom!«

Še enkrat je objela siromašnega slepega prijatelja, ki je obnemel ob njenim poljubom slovesa, šepetala mu je na uho par čarobnih besed in se je napravila jokaje k vratom — prišedši do pragu se je obrnila, je zakričala presunljivo in je hotela planiti nazaj, ali narednik jo je ustavil.

Katarina je videla, da se je bil zgrudil Jan onesveščen na klop. To jo je pretreslo tako, da se je tresla žalosti in bolečine in se je borila kakor levinja z narednikom, ki jo je vendar pridržal in je zaklenil vrata za njo.

Opešana in izmučena dušno in telesno, več mrtva kakor živa, je šla poslušno med narednikom in med korporalom, stopala je kakor brezčutni stroj po stopnicah in stopila je tako na prostor pred dvoriščem, kjer so vodila vrata pod obokanim hodnikom na več strani; pustila se je porivati naprej, kajti njene noge, ki so jo nosile tako rade vso dolgo pot do Jana, so ji odpovedale službo, ko so jo imele nesti tako daleč od Jana; vendar ni zinila ni besedice, le solze, ki so ji kapljale po licih so bile priče njenih bolečin.

Na vratih ob koncu hodnika je stala gospa plemenitega obraza, bogato oblečena, ki je motrila že od daleč de-

klico in je kazala, da želi vedeti, kaj se je zgodilo tu; čim bližje ji je prihajala Katarina, tembolj je izražal gospejin pogled globoko sočutje.

Deklica je zapazila to in neko upanje je vrglo svetli žarek v njeno dušo. Korporal ji je zašepetal: »To je gospa, ki je žena ravnatelja naše bolnišnice, zelo dobrosrčna gospa. Je iz Antwerpna.«

Katarina je pospešila po teh besedah korake, kakor da se ji mudi do portona, ko pa je prišla že blizu gospe, je stekla k njej, se je vrgla pred njo na kolena in je dvignila razprostrte roke kričaje:

»Usmiljena gospa, za siromaka slepca, usmiljenje!«

Gospa je bila presenečena in zdelo se je, da je nekoliko v zadregi zaradi tega nenadnega pokleknenja. Pozorno je motrila mlado kmetko dekle, ki je gledalo zaupno vanjo s svojimi sinjimi lepimi očmi in se je smehljala med solzami, kakor da se zahvaljuje že za prejšnjo dobroto. Ne da bi se ozirala na narednika in na korporala, ki sta stala, roko ob kapi pred njo, je dvignila gospa deklico, ji je rekla prijazno: »Ubožica, povej mi, kaj te žalosti,« in peljala jo je v svoje stanovanje, kjer jo je posadila na stol.

V tisti sobi je tal pred visoko ozko mizo častnik oblečen v uniformo lovcev, pisal je in se je ozrl radovedno in sočutno na nepoznano deklico, vendar je pisal naprej, ne da bi vprašal za pojasnilo.

Gospa je prišla jokajočo Katarino za roko in ji prigovarjala: »Nikar deklica, nikar! — Ne jokaj se, potolaži se in povej mi, kaj te žalosti, če je mogoče, Ti pomorem.«

»O gospa moja!« — je vzdihnila Katarina in jo je pogledala razvneto — »Bog Vas bo blagoslovil za Vašo dobroto. Revno kmetisko dekle sem od sv. Antona v Kempnih. Naš Jan je bil izžreban in je moral v vojake. Štiri dni je od tega kar je pisal svoji materi, da ne vidi dobro, meni pa je pisal posebej, da je ob očih, da je slep za vse življenje — slep! — Dve uri sem ležala kakor da sem mrtva pod hrastom, ali njegovi materi nisem povedala, ker bi umrla revica žalosti. Drugo jutro sem odšla od doma, bosa, ne da bi poznala pot iz naše vasi v Venloo — izpraševala sem — zašla sem — tavalala sem okrog, prestala sem dosti težav in sramote, hodila sem dan in noč, skoraj da nisem ne jedla in pila, kri mi je kapala od nog, pot od čela.«

In ko sem se mučila tako tri dni kakor ovca, ki je zašla iz domačega pašnika in sem prišla sem — me je pustil fant iz naše vasi — korporal — iz samega golega usmiljenja v bolnišnico, tam najdem Jana s zapopanimi bolnišniškimi očmi — komaj da se pozdraviva, že je prišel narednik in me je zapodil. In zdaj naj ne vidim več Jana, zapustiti sem morala siromaka brez tolažbe... O gospa! To je vendar nemogoče! —

¹ Velika vrata.

Pomislite, kaj sem prestala, da sem prišla do sem in imejte usmiljenje, če se Vam zdi za malo, imejte usmiljenje z ubogim jagnjetom, ki čepi in čepi tam v tmini...«

»Je ta fant Vaš brat?« se je oglašil častnik od svoje mize.

Katarina je sklonila naglo glavo, da zakrije rdečico sramežljivosti, ki ji je zaplala v licih ob tem vprašanju, prebrala se je in dvignila oči ter odgovorila:

»Gospod! Jaz nisem njegova sestra, ali od otročjih let sem sva bila vedno skupaj, njegovi starši so moji starši, moja mati je njegova mati, njegov ded me je pestoval, delo, zaslužek, radost, žalost, vse je naša skupna last.«

Zopet je sklonila glavo in nadaljevala bolj tiho:

»Odkar je Jan tako nesrečen, čutim pač, da mi ni samo brat.«

Ginjen ob njenih besedah je zapustil častnik svoje pisanje in se je približal Katarini, njegova žena je vzdihovala:

»Ubogo dete! Iztrgati si moraš take misli iz srca in se potolažiti radi fantove nesreče. Slepca vendar ne moreš ljubiti svoje žive dni!« (Dalje.)

Slike in črtice z bojišč.

CXXII.

Junaški iml. Esanady.

Ta je bil ranjen v Karpatih. Neki častnik o njem pripoveduje: Esanady je bival vedno v rojni črti, hodil je od moža do moža, nagovarjal jih je, streljal je z njimi in delil vse napore in pomanjkanja svojih vojakov. Enkrat so leteli šrapneli in granate tako na gosto, da so ležali vojaki po cele dneve v dnu jarka. Tedaj je zadela krogla Esanadyja, ki je hodil sklonjen med njimi, prebila mu je ledja in obstala v medenici. Polkovnik generalnega štaba je hotel, da odnesejo ranjenca na obvezovališče. Dal je potrebna povelja in je odšel za vojaki, v tem hipu je zapovedal Esanady sanitcem, da ga nesejo takoj na fronto. Sanitci so ugovarjali, češ, da jim je zapovedal polkovnik, da ga nesejo na obvezovališče, Esanady je zahteval, da ga neso na fronto in je velel vojakom: »Jaz sem feldmaršallajtnant, jaz vam zapovem!« Tačas se je vrnil polkovnik in je prosil Esanadvia, da naj se ne izpostavlja nevarnosti, a bilo je zaman, Esanady je dal častnikom na fronti nekaj nujnih navodil in se je pustil šele potem odnesti k obvezovanju, ko je bil izvršil svojo dolžnost.

CXXIII.

Servus, bratec!

Dunajsko kat. rok. društvo je dobilo pismo od svojega člana, honv. P. Balodha, ki se glasi: »Hvala za Vašo karto. Vaše voščilo, da naj nalovim dosti Rusov, je prišlo prepozno, ker sem jih tačas že nalovil. 15. decembra sem šel na patroljo, z menoj šest mož. Smo šli do ruskih skrivank. Tam je bilo vse prazno, Ruska se je umaknila. Dobil sem ukaz, da ne smem več naprej.

Zdaj zagledam daleč pred seboj dve postavi. Moj častnik pogleda na kukalo in pravi: »To sta dva vojaka.« — »Dobro, pravim jaz,« grem ponje.« Tačas sta šla onadva v neko hišo, jaz in dvoje mož z njima. Pozorno seveda. Puška nabasana, bajonet nataknen. Pri hiši najdem dva civilista. Vprašam, v kateri hiši so ruski vojaki? Povedali so mi, da je v hiši šest vojakov. Jaz rečem civilistu: »Torej ti pojdeš z menoj.« — Civilist pravi: »Ne, ne morem, Rus strelja!« — Jaz pravim: »Imam puško, moraš!« — Bil sem sto korakov pred ono hišo, pa pravim civilistu: »Pojdi tja in reci Rusom, naj pridejo vunjaz ne streljam.« — Tačas ko je šel on v hišo, prišeta tudi jaz pred njo. Pride Rus iz hiše, nima orožja. Pomolim mu kar roko in rečem: »Servus, bratec!« Drugi Rusi so to videli skozi okro, takoj jih je prišlo dvanaest vunj. Jaz nisem mogel prožiti tako hitro vsakemu njih roko. Bil je tam ruski deseterik, ki je sklical vse skup, ukazal »vergaterung« in mi javil po rusko: »Devetnajst mož!« Prosim! Z dvema vojaki sem vlovil devetnajst Rusov, Prepisite in berite tovarišem v društvu naglas. (Je verjetna zgodba, kajti Peter je dobil pred par tedni srebrno svetinjo za hrabrost.)

CXXIV.

Na begu.

Kubingerja od 3. lovskega regimenta so vlovili kozaki. On in več drugih so se podali dne 28. novembra, spremljani od kozakov, peš na pot v Rusko. Na potu so se ustavili pri kmečki hiši. Kozaki so šli v hišo in so zahtevali žganja, Kubingerja je stražil samo en kozak, uporabil je ugodno priliko in je ušel. Tekel je v gozd, tam se je obrnil v nasprotno smer. Uvidel je, da ga vodi njegova pot vedno bliže sovražniških postojank in da se mu ne bo posrečil beg v uniformi. Hodil je šest ur in prišel je ves utrujen pred samotno hišo, v kateri je bil edini gospodar doma. Dal je beguncu kislega mleka in šel pred hišo. Nakrat plane v izbo in vpije: »Kozaki! Skrijte se hitro!« Kubinger se je stisnil za kupom dračja. Kozaki so šli mimo. Kmet je dal vojaku svojo obleko. V tej je nadaljeval begunec svojo pot v vednem strahu, da bi ga ne imeli naši za ruskega špijona in bi ga ne kar obesili. Šest dni je hodil, včasih je tekel, včasih se je ustavil in skrival, kajti večkrat je naletel na kozake in si ni mogel raztolmačiti, v katero smer gredo oni ali on, vprašati ni mogel, ker ni znal rusko. Pride v neko vas, kjer je razumel edino trgovca nekoliko nemškega. Ko je Kubinger razodel temu svoj položaj, ga je prosil trgovec prav lepo, da naj gre hitro iz hiše in ko ni šel hitro, ga je porinil vunj. Zunaj sliši peketanje konj. Komaj da se je skril za drevo, prijezdi kosaška patrolja, ki ga na srečo ni zapazila. Dne 4. decembra je dospel Kubinger malo živ, raztrgan in blaten do našega taborišča, kjer je klical straž: že od daleč, da je Kubinger od 3. regimenta; ko se je malo odpočil, so ga poslali k njegovemu oddelku. Pravi, da bo pomnil pot na Rusko.

Za naše gospodinjce.

Varčevanje je domoljubno delo. Mnogo je ljudi, ki ne razumejo tega, ki hočejo živeti v svoji složnosti tako, kakor so živeli v blaženih časih miru. A zdaj imamo najgroznejšo vojsko, kar jih je bilo kdaj na svetu, tisoči naših bratov krvave za nas, tisoči beguncev tavajo okrog brez doma, tisoči jetnikov hrepene po dnevu svobode, tisoči ranjencev in bolnikov vzdihujejo v bolečinah, tisoč sirot izteguje lačne roke — in ti samopašnež hoče živeti sam zase, udobno in mirno. Kje ti je srce, človek božji? Čas je tak, da zahteva v občni blagor žrtve posameznika. Kdor varčuje, pripomore občnemu blagostanju. Je-li tako težko žrtvovati malo svoje udobnosti, ko žrtvujejo naši bratje svoje telo, svoje zdravje? Kako se moreš naslajati z boljšo jedjo, ko veš, da bi razveselil z njo uboge ranjenca? Najgroznejša vojska razsaja, premagal jo bo glad. Kdor varčuje zdaj, se vojskuje za dom, kakor se vojskujejo vojaki z orožjem. Še je vsega v naši deželi, a tudi živi se pri nas, kot da ne bo zmanjkalo nikdar. Kako resen je čas, kako je treba paziti na vse, nam odkrije poziv profesorjev narodnega gospodarstva na Nemškem in odlok nemške vlade, ki je izšel te dni. V tem odloku prepoveduje vlada ponočno delo po pekarnah in slaščičarnah. Moka, ki je dobra za mesenie, se ne sme rabiti za posipanje, ržen kruh, ki tehta več kakor 50 gramov, se sme prodati šele, ko je star 24 ur. Profesorji narodnega gospodarstva pa pozivljejo ljudstvo, da delajo pošteno z vsako stvarjo, ki je za uporabo in da spravljajo skrbno vsak ostanek. Zemlje, mlečni kruh in šartelini naj bodo le bolnikom v hrano. Mesa, masti, olja je treba porabljati, kolikor mogoče malo, da ne bo zmanjkalo živine in belila. — Pri nas je treba pa še povdarjati svečavo in kurjavo. Zima je mila, varčujemo z drvi in premožom, lahko da premanjka premoža, drva so vedno dražja. Hraniti jih kdor kupuje in tisti kdor prodaja. Dan se daljša, gre se torej nrej v kraj in vstane z dnem, bo saj bolj zdravo. Varujte žvenlenke! Lahko se zgodi, da bomo vkresali zopet ogenj in delali lojene sveče.

Resno besedo je izpregovoril »Domoljub« o stvari, ki teži srce vsakega vzgojitelja narodovega. Saj ga ni skoraj naroda, ki bi tako preklinjal, kakor naš. Pri nas preklinja vse in se prekolne vse. Starec, ki lazi ob palici, kolne, dete, ki je izhodilo, ponavlja njegove besede. Kolne vsak stan, vsaka starost, vsak spol. Spravi se Najsvetejši z najostudnejšim v strašni kletvi, preklinja se materino rojstvo, svoje grešne kosti, dušo bližnjega — čudovito plodna je besna domišljija preklinjevalca. Zakaj se preklinja? Večinoma vsled napačne misli, ki velja posebno na kmetih, da je to moč, in ko se zbere par fantalinov, jamejo kleti kar za stavo, kdo zna bolje. Taka kletev, ki ni izgovorjena z namenom, škoditi, ni sicer tako grešna, koristna pa nikdar ni — je tudi mnogo vzgledov, da nimajo njegovi otroci miru. In kdor se navadi kleti za šalo, bo klet tudi v resnici, v jezi, bo preklinjal v srcu Boga in vse, kar je sveto in končal bo svoje življenje v

kletvi. Posebno greši, kdor preklinja pred otroci. Zla beseda ima veliko moč, prime se otroka hitro, ne bo si zapomnil molitve, zapomnil si bo pa kletvico. In matere se vesele brihtnega otroka. Posebno kletvine v tujem jeziku se dopadejo otrokom in fantalinom. Kar ponavlja jo na tihem, ko jo sliši prvič, potem gre »orka«, »oštija« in drugo. Tak desetletni poba se pridruži in preklinja nedeljo, Marijo, Boga. Kletvina daje našemu narodu biljež surovosti. Tu je treba nastaviti delo izobrazbe. In to delo je v prvi vrsti žensko delo. Ako ne bo trpela ženska v svoji bližini in v svoji hiši kletvine in kvantanja, bodo že odnehali moški. Žalostno je res, da se pridruže in kvanta tudi ženska, meni celo, da se ji poda. Surovost se začne pri ženski, kajti njena naloga je, da blaži moškega in če ona zgreši to nalogo, posurovi svet — kar se vidi zdaj zelo jasno — ko je stopila ženska v marsičem preveč iz mejnikov, ki jih postavlja njen spol. Na Irskem je družba zoper kletev, kako potrebna je taka družba pri nas.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katero jamči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4 ³/₄ % brez kakega odbitka.

Radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

V poduk za vojskin čas.

Stanovanja pod orožje poklicanih neodpovedljiva. Vzklicni senat dunajskega deželne civilnega sodišča je dne 29. decembra razsodil, da o stanovanja pod orožje poklicanih neodpovedljiva, in sicer v tem smislu, da se postopanje, če je ena stranka za časa vojne pri vojaki, uradno ustavi, dokler ni odstranjena ovira. O tožbi glede odpovedbe se more torej razpravljati šele tedaj, če pride dotičnik od vojakov.

Ceneje vožnja za osebe, ki obiskujejo ranjence. Kakor znano, je c. kr. železniško ministrstvo dovolilo sorodnikom, ki hočejo obiskati svoje, v vojni ranjene ali obolele sorodnike, pri vožnji po železnici 50 odstotkov popusta. K tej naredbi je pojasniti, da velja le za one ranjence in obolele avstrijske bojevnike, ki se zdravijo v ozemlju avstrijske ali nemške države. To velja tudi za sorodnike, ki bi se hoteli udeležiti v teh državah pogreba svojcev. K sorodnikom so vštete tudi zaročenke (neveste) obolelih, ranjenih in umrlih vojaških oseb. Istotako imajo pravico do 50odstotnega

popusta vožnje vse one ženske, ki dokažejo, da nameravajo kakega obolelega ali ranjenega avstro-ogrskega vojaka obiskati z namenom, da se tam naglo poroče.

Izkaznice za znižano vožno ceno na železnicah za obiskovanje bolnih ali ranjenih vojakov. Korespondenčni urad naznanja 5. t. m.: Opozarja se, da smejo izdajati izkaznice, ki svojem bolnih ali ranjenih vojakov zagotavljajo dovoljeno znižano vožno ceno na progah: avstrijskih državnih železnic, železniške družbe Ustje n. L., Teplice, buštjehrajske železnice, železnice Dunaj-Aspang in Košice-Oderberg, nižje avstrijskih deželnih železnic in južne železnice, — edinole politične okrajne in c. kr. policijske oblasti.

O pravem času

izvršena malenkost je mnogokrat večjega pomena, kot najhujši napor in največje denarne žrtve. — Na to je treba misliti posebno takrat, kadar muči človeka prehlajenje, bolečine v vratu, hripavost, zaslezenje, krči in kašelj, ker pravočasna uporaba Feller-jevega protikataralnega, kašelj lajšajočega fluida iz rastlinskih esenc z znamko »Elsa-Fluid« prihrani mnogo nevolje, slabosti in bolečin. — 12 steklenic tega izbornega domačega zdravila pošlje poštne prosto za K 6.— lekarnar E. V. FELLER, Stubica, Elzatr g. št. 16 (Hrvaška). Fellerjev fluid iz rastlinskih esenc z znamko »Elsa-Fluid« je najbolj priporočljiv, istotako tudi Fellerjeve kroglice z znamko »Elsa-kroglice« (6 skatljic poštne prosto za 4 K 40). — luo — —

Vprašanja in odgovori.

A. P. v D. Pišete nam: Kaj pomeni beseda franktirer, ki se zdaj tolikrat bere? — Odgovor: Beseda je francoska sestavljena iz franc (izgovori frank) in tireur (izgovori tirér), franc pomenja svoboden, tireur pa strelec. Izgovarja se franktirer z naglasom na zadnjem zlogu. Francozi imenujejo tako tudi divje lovce. V svoji vojski z Nemci l. 1870. so pa začeli tako imenovati ljudi, ki so na svojo pest, ne da bi bili vojaki, z orožjem v roki, šli nad Nemce, jih zasledovali, jih napadali na skritih prelazih ali v vaseh in mestih, ki so jih zasedli, in sploh proti njim vse storili, kar so mogli. Nekaj takega imajo Srbi v svojih četaših, ki so pa ožje zvezani z redno vojsko, nego franktirerji. — V sedanji vojski jih je bilo največ v Belgiji. Zato je tudi Belgija največ trpela, ker so se Nemci silno maščevali nad napadi od nevojaške strani. S franktirerji so delali po vojnem pravu, — pomorili so jih; — obenem so pa vasi in mesta, kjer se je franktirerstvo pokazalo, kaznovali s tem, da so jih požgali in opustošili. Umljivo je to, da vojaštvo ne more dopustiti, da bi se nevojaki tudi dejansko vmešavali v boj, in zahteva, da se ljudstvo tam, kjer zasede tujo zemljo, mirno obnaša. Le v tem slučaju se more pričakovati, da vojaška oblast strogo gleda, da so tudi vojaki mirni in dostojni. Belgija je pokazala, kako silno si škoduje ljudstvo, ki s franktirerstvom sega v vojne dogodke. Za vojsko so pač le vojaki.

J. L. P. Ga ni. Pišite na poizvedovalni urad na Dunaj na dopisnici, ki je dobite pri poštne uradu.

S. v S. Bomo uvaževali. Naši »najboljši« pa vendar ne morejo tako neumno misliti, ker vsak otrok že ve, da delajo sedaj gotovi ljudje s polnim parom in se izmišljujejo najbolj gorostasne stvari.

J. Z. Če se bode vršil, nam dosedaj ni znano. Ko zvemo, bomo poročali v »Domoljubu«.

F. K. L. 1. Sprejema tudi slovenska vprašanja in odgovarja slovensko. 2. Naslov je: Poizvedovalni urad, Dunaj. 3. Vprašate lahko potem nalašč zato napravljene dopisnice, katere dobite pri vsakem poštne uradu. Na dopisnici je že natančno naslov poizvedovalnega urada.

Tedenska pratika.

15. januarja.

1. **Sv. Pavel**, puščavnik. Rojen v Tebah v Egiptu iz premožne rodbine, je kmalu osirotel. Njegov paganski svak, ki je hrepenel po njegovem premoženju, ga je zavoljo vere ovadil. Zato je pobegnil v puščavo, kjer je doživel 113 let in je postal ustanovitelj in vzor puščavniškega življenja. 2. **Sv. Makarij Veliki**, egiptovski puščavnik, katerega je treba razlikovati od sv. Makarija Aleksandrijskega, ki je bil tudi menih. Rojen je bil okoli leta 300 po Kr., v starosti 30 let se je podal v puščavo in tam še živel 60 let. Ker je hitro napredoval v čednostnem življenju do popolnosti, so ga obče imenovali »mladeniški starček«. Slovi tudi zavoljo neštevilnih čudežev.

Solnce vziđe 7:49 zjut. — zaide 4:30 popol.

Luna vziđe 8:04 zveč. — zaide 4:20 zjut.

16. januarja.

1. **Sv. Marcel**, papež in muč. (308 do 310) je le zavoljo vročih želj kristijanov prevzel osiroteli sedež sv. Petra, ko je blizoma 4 leta po mučeniški smrti sv. papeža Marcelina († 301) ni bilo naslednika sv. Petra. V Rimu je potem naredil mir in pošten strah med kristijani. Sv. Marcel pa je bil kmalu na povelje cesarja Maksencija ujet in obsojen, da krmi divjo zverino v cesarskem zverinjaku. Umrl je vsled žalosti, skrbi in vsled trpljenja l. 310. 2. **Sv. Ticijan**,

škof. 3. **Sv. Honorat**, arelatski škof na Francoskem, prednik sv. Hilarija. 4. **Sv. Oton**, škof v Bambergu (1102—1139). Bil je tudi med slovanskimi Poljaki in se je privadil njihovega jezika. 5. **Sveta Priscila**, pobožna rimska gospa, mati senatorja sv. Pudencija in stara mati sv. Praksede in Pudencijane. Po njej je imenovana ena katakombah.

Solnce v. 7:48. — z. 4:31.

Luna v. 8:36. — z. 5:33.

17. januarja.

1. **Sv. Anton puščavnik**, ustanovitelj redovniškega življenja, se je rodil leta 251. v mestu Komi na Egiptovskem. Zgodaj je izgubil starše, razdelil svoje premoženje med uboge po evangelijskem nasvetu iz potem živel kot puščavnik. Njegov sloves je privabil k njemu veliko častilcev in posnemalcev, katerim je dovolil, da so napravili v njegovi bližini puščavniško naselbino in tej je dal potem določena pravila za puščavniško življenje. Umrl je leta 356. star 105 let. 2. **Sv. Sulpicij**, škof. 3. **Sv. Meanij** v Izlandiji. 4. **Sv. Pij**.

Solnce v. 7:48. — z. 4:32.

Luna v. 9:— . — z. 6:54.

18. januarja.

1. **Sv. Peira stol** v Rimu v spomin, ko je sv. Peter prišel l. 42. po Kr. prvič v Rim in tam postal škof. Od tiste dobe se smatra Rim kot središče kristijanstva. Iz Rima je sv. Peter še večkrat potoval na Izhod, v Malo Azijo, v Palestino in drugod, toda zdí se, da je od l. 54. po Kr. ostal že stalno v Rimu, kjer je bil ob času cesarja Nerona l. 67. križan, ko je bil 25 let papež. 2. **Sv. Mavrus**, opat v Galiji, je ustanovil veliko benediktinskih samostanov. 3. **Sv. Habakuk**, starozakonski prerok. 4. **Sv. Ulfrid**, škof na Švedskem. 5. **Sv. Priska**, dev. in muč. je bila obglavljena v Rimu l. 270. ob času cesarja Klavdija. 6. **Svete sestrí Liberata in Favstina**. 7. **Svete mučénice v Noli: Tekla, Zuzana, Arhelaja**. 8. **Sv. Mihaes**, starozakonski prerok.

Solnce v. 7:47. — z. 4:34.

Luna v. 9:17. — z. 8:09.

19. januarja.

1. **Sv. Kanut**, danski kralj in mučénec. Leta 1080. je nastopil kraljestvo. Njegov brat Olaf se je zoper njega spuntal in Kanut je bil l. 1086. s svojim bratom Benediktom in s 17 zvestimi

služabniki ubit. Na splošno željo ljudstva je bil l. 1101. prištet med svetnike. 2. **Sv. Marij in Marta**. 3. **Sv. Avdifaks**. 4. **Sv. Agricij**, škof.

Solnce v. 7:46. — z. 4:36.

Luna v. 9:33. — z. 9:22.

20. januarja.

1. **Sv. Fabijan in Boštjan**. Sv. Fabijan je bil od leta 236. papež in je poskrbel za rimske siromake s tem, da je mesto razdelil na 7 okrajev, katere so oskrbovali diakoni, ki so pozneje vedno spadali h kardinalskemu zboru. Umrl leta 250. mučeniške smrti. Sv. Boštjan je bil rimski plemenitaš in polkovnik cesarske straže ob času cesarja Dioklecijana. Cesar mu je bil zelo naklonjen. Ko pa je po njegovem prizadevanju veliko paganov sprejelo sv. vero, je naročil cesar, da je s puščami umorjen. Sv. Irena, vdova po sv. Haštalu (Kastulu) si je potem izprosila njegovo truplo in je spoznala, da je svetnik le navidezno mrtev in je tudi kmalu ozdravel. Ko pa je pozneje pri javni slovesnosti očital cesarju njegove grozovitosti do kristijanov, je bil na njegovo povelje l. 288. ubit in njegovo truplo so vrgli v mestni jarek. Kristijani so ga pokopali v katakombah. 2. **Sv. Majnrad**, opat. 3. **Sv. Evtimij**. 4. **Sv. Marcel**. 5. **Sv. Urh**, puščavnik na Angleškem.

Solnce v. 7:45. — z. 4:37.

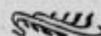
Luna v. 9:48. — z. 11:31.

21. januarja.

1. **Sv. Neža**, dev. in muč., ena izmed največjih kršč. mučénic. Kot hči imenitne rimske rodbine je imela biti že v 13 letu svoje starosti zaročena s sinom rimskega župana Simfronija, ki je bil pagan. Ker pa je obljubila devišvo svojemu Bogu, je bila ovajena, da je kristijana in obsojena na smrt in l. 302. je bila obglavljena. Slika se z Jagnjetom, kakor se je baje po svoji smrti prikazala svojim staršem. Nad njenim grobom vzdiguje se zdaj veličastna cerkev in v tej se na današnji dan posvečujeta dva jagnjeta, iz katerih se napravljajo paliji za nadškofe. 2. **Sv. Epifanij**. 3. **Sv. Patrok**, mučénec v Troyesu na Francoskem.

Solnce v. 7:44. — z. 4:39.

Luna v. 10:01. — z. 11:39.

SIROLIN "Roche"

Prsne bolezni, oslovski kašelj, naduha, po influenci.

Kdo naj jemlje Sirolin?

1. Vsak, ki trpi na frajnem kašlju, lažje je obvarovati se bolezni, nego jo zdraviti.
2. Osebe s kroničnim kašlom bronhijev, ki s Sirolinom ozdrave.

3. Vadušljivi, katerim Sirolin znatno olahča naduho.
4. Skrofuzni otroci, pri katerih učinkuje Sirolin z ugodnim vspehom na splošni počufek.

Se dobi v
vseh lekarnah
K. 4.-

Dobre knjige.

Družbenik Marijin. Izdalo školijsko vodstvo Marijinih družb. Ta molitvenik je uradni za rabo v Marijinih družbah. Ker mu je namen enotnost in stalnost, nima novi natis bistvenih sprememb. Da je tak uradni molitvenik v Marijinih družbah potreben, priča, da je bil prvi natis v par mesecih razprodan in da so Marijine družbe nov natis željno pričakovale. Nov natis se tudi po svoji zunanji opremi ujema s prvo izdajo in ima, četudi je nekoliko spopolnjen, ravno tako priročno obliko, primerno za v roke in žep. Knjižica je razdeljena v tri glavne dele: Pravilnik, obrednik in molitvenik. Molitvenik je zelo obširen in popoln in prirejen za vse stano-ve, za vse prilike in potrebe. Knjižica bo ustrezala vsem stanovom: mladeničem, dekletom, mozem in ženam; to je zaradi potrebe enotnosti. V mali obliki podaja molitvenik veliko vsebino, zato mu je tudi cena zelo nizka; velja v platno z rdečo obrezo 1 K 50 h, z zlato obrezo in nekaj lepšo opremo 2 K 30 h, v šagrin 2 K 80 h. Na 20 naročenih izvodov da Katoliška Bukvarna en prosti izvod.

Voditelj v srečno večnost. Ravno- kar je izšel v novem natisu molitvenik »Voditelj v srečno večnost«, po katerem se je neprenehoma popraševalo, ne le zaradi priljubljene vsebine, temveč tudi zaradi priročne žepne oblike. Nov natis presega glede na svojo zunanjo opremo in priročnost vse druge slovenske molitvenike; zadovoljil bo vsakega, ki si je želel lep in priročen molitvenik s primerno vsebino. Oblika je majhna pa nikakor ne premajhna. Velikost in debelina je med seboj v tako prijetnem razmerju, da si ugodnejše oblike ne moremo želeli. — Molitvenik se dobi trpežno vezan z rdečo obrezo za nizko ceno 1 K, šagrin z zlato obrezo 2 K, s fino vatiranimi platnicami 3 K 50 vin. — Naroča se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Zemljevid Evrope v slovenskem jeziku, ki izide kot priloga »Svetovni vojski« je v tisku. Ker je pa promet z zunanjiimi državami zaradi vojske silno otežkočen in počasen, danes se ne moremo povedati kateremu pošilku »Svetovne vojske« bo priložen. Zemljevid bo nudil še mnogo več kakor smo prvotno poročali in bodo, kjer je to potrebno, imenovani kraji v obeh jezikih. Zemljevid je povzročil vsled svoje natančnosti tudi mnogo več stroškov in se bo računal naročnikom za dva sešitka. Naročnika »Svetovne vojske« bo veljal torej ta zemljevid samo 1 K, medtem ko bo veljal zemljevid sam za sé kupljen okoli 3 K. Svetovna vojska se naroča v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Vojska na Balkanu 1912-1913. Stavila profesorja dr. Vinko Šarabon in Anton Sušnik. Elegantly broširano 6 kron 50 vin. — Kdor naroči to knjigo, dobi zgoraj priporočeni zemljevid Srbije, Crnogore in drugih balkanskih držav brezplačno priložen. Knjiga »Voj-

ska na Balkanu« je ena najlepše opremljenih slovenskih knjig; obsega vse polho vojnih slik med besedilom, mnogo fino izvršenih tabel, ki predočujejo razne prizore na bojiščih med bitko in po končanih bitkah, dalje razne skice, načrte in dva zemljevida. Knjiga je v zemljepisnem, zgodovinskem in narodopisnem oziru nad vse poučna; med resne in krvave vojne dogodke sta zna- la pisatelja vplesti tudi toliko zanimi- vih in zabavnih dogodbe, da ima knji- ga prijetno zabavno lice in jo bo vsak- do z veseljem in zanimanjem čital. Knjiga seznani bralca z nad vse stra- hotnimi, pa tudi tolažilnimi dogodki na bojnem polju. — Naročila je naslo- viti na »Katoliško Bukvarno« v Ljub- ljani.

KRIVALNICA.

Kje pa je tovariš ostal?

Stare kovine

baker, medenino, cink, cinkovo pločevino, je- kleno pločevino, črnaste krožilke, svinec, stanjol ter glave sifonskih steklenic itd., kupuje po naj- višjih cenah trdka **FR STUPICA** v Ljubljani, trgovina z železnicno in poljedelskimi stroji.

Razširjate „DOMOLJUBA“!

F. Dašek, tovarna orožja, o- les, šivalnih strojev, Orožno ob drž. žel. 2125, Češko. 2357

Kava

50% ceneje!

Ameriška štedilna kava, lepo dišuća, izdatna in štedljiva, 6 kg vreča za po- skušnjo K 10,- pošt. prosto po povzetju. Pol kilograma prvovrst. finega čaja za 2 K pošlje **A. Schapira** 473, iz- voz kave in čaja, Galanta.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Gradec, 5. januarja: 42. 10. 84. 38. 1.
Linc, 9. januarja: 30. 32. 16. 43. 53.

Poceni in dobro!

Vi oblečete celo družino, ako naročite iz- ključno od domačih tkalcev 3128 3

ostanke

vseh vrst blaga, kateri so zajamčeno pralni in brez napak, in sicer:

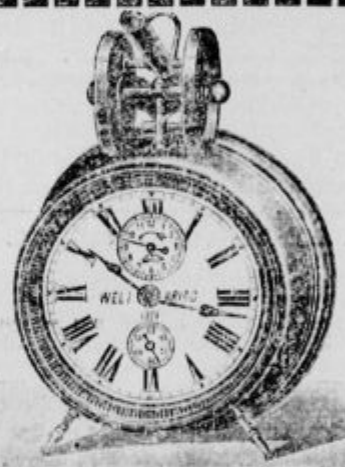
Biago za obleke, parhenti, dileni, flanelo, oksfordi, moderni čefiri za srajce in bluze, ka- narias za prevleke, kriseti za krila, bela tka- nina pripravna za opreme in perlo, robci, bri- sače, modrotisk za obleke in predpasnike itd.

Razpošiljanje po lastni ceni in povzetju
1 zavoje vsebuje 30—40 metrov za 13 K 50 vin.
Pri naročilih 2 zavojev poštnine prosto.

Anton Maršik, Olešnice

pri Novem Mestu na Metulji (Češko.)

Ostanki so dolgi od 3—15 metrov.

Kanon-budilka, fina K 6.—

Novi, vojni, spominski

CENOVNIK skledar'em

tudi po pošti zastoni. Naročite ga takoj ali se oglasite osebno.

F. ČUDEN, Ljubljana

nasproti franciskanske cerkve.

Bobnar budilka K 6-60.

DOMAČE PODJETJE.
DOMAČIIZDELKIODEJ.
KRANJSKI IN OGSKI
KOČI.

Vsem tistim, kateri prihajajo v Ljub- ljano blago za oblačila nakupovati, se priporoča vsakemu domačo, pri- jazno in pošteno trgovino Pri

„ČEŠNIKU“

STRITARJEVA-LINGARJEVA ULICA

POSTELJNE GARNITU-
RE, ZASTORI, TEPIHI.
POSTREŽBA STROGO
POŠTENA, CENENIZKE

Zaloga vseh najnovjših vrst blaga za ženske in moške obleke.
Prve novosti volnenih, svilnatih in mrežastih rut ter šerp.

Opozarjam ženine in neveste pri nakupu opreme (bališča) da je pri meni največja izbira. Tudi opozarjam na svojo lepo zalogo finega žameta za obleke in jopice.

UZORCE POŠILJAM PO POŠTI BREZPLAČNO.

Toplo priporočamo vsem rodbinam
krasne ostanke blaga
 za obleke, suknje, bluze, srajce itd.

Novih lepih vzorcev

5 kg zavoj K 13.—, lepša vrsta zavoj

K 14.—, najlepša vrsta zavoj K 20.—

franko po povzetju pošilja: A. JELINEK,

L. češka tkalnica v Jimramově (Morava).

Zelo toplo priporočeno! 3214 Kdor poskusi, kupi vnovič

Obleče se lahko cela rodbina!

Milijon konjskih odej à K 3'90

Za Balkan namenjene a zaradi nastale vojne nevarnosti pridržane, iz priske bresse himalajna volne, torej silno močne in za zimo nujno potrebne, 200 cm dolge in ca. 140 cm široke, v sivl, rujavl, rumenl in drap-barvl z lepimi barvanimi bordurami, se bodo razprodajale le malo časa za polovično tovarniško ceno po le K 3'90 komad. Te himalajne konjske odeje so dvakrat toliko vredne in se bodo prodajale po teh čudovito nizkih cenah samo dokler bo kaj zaloge in sicer:

1 komad himalajne konjske odeje stane le K 3'90
 3 komadi " " " " " K 11'50
 6 komadov " " " " " K 22'—

3215 Samorazprodaja po povzetju:
 M. Swoboda, Dunaj III, Hiesgasse 13-404.

Proti okuženju

se moramo tembolj zavarovati, ker nastopajo zdaj z večjo močjo bolezni, kakor škrlatica, ošpice, koze, kolera, tifus. Zato naj se uporablja povsod, kjer so take bolezni, razkuževalno sredstvo, ki mora biti v vsakem gospodinjstvu. Najbolj priljubljeno razkuževalno sredstvo sedanjosti je neoporečno

LYSOFORM

ki se dobi brez duha, nestrupeno in poceni v vsaki lekarni in drožeriji po 80 vin. Učinek Lysoforma je hiter in gotov, radi česar ga priporočajo zdravniki za razkuževanje na bolniški postelji, za izpiranje ran, oteklin, za antiseptične obveze.

Lysoform-milo je prijetno toaletno milo, ki vsebuje 1% Lysoforma in učinkuje antiseptično; lahko se rabi za najobčutnejšo kožo. Naredi kožo mehko in prožno. Znanprej boste rabili samo to izborno milo, ki je le navidezno drago, a je uporaba prav ekonomična, ker milo dolgo traja. Komad stane 1 K.

Lysoform s poprovo meto je močna antiseptična ustna voda, ki slab duh iz ust takoj in gotovo odstrani in zobe beli in ohrani. Lahko se tudi rabi na zdravnikovo odredbo pri katarjih v grlu, kašljanju in nahodu za grgranje. Par kapljic zadostuje na eno kupico vode. Originalna steklenica stane 1 K 60 vin. Zanimivo knjigo z naslovom „Zdravje in razkuževanje“ pošlje na željo zastoj in poštne prosto kemik Hubmann, Dunaj XX, Petraschg. 4.

Edino dober šivalni stroj je samo „Gritzner“ za obrt in rodbino. 10 letna garancija!

Josip Petelinc
 Ljubljana

za vodo, levo, blizu frančiškanskega mostu. 3465

Čevljiarska zadruga v Mirnu

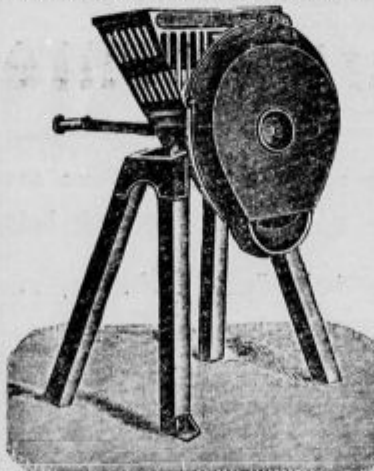
Cenjene odjemalce se prosi, naj prenehajo z naročili, ker so zaloge civilnih čevljev popolnoma pošle. Zadruga dela namreč že 5 mesecev izključno le vojaške čevlje.

Prosimo cenjene odjemalce oproščenja, ker vsled velikega dela ne moremo več odgovarjati naročilom.

Cenjenim naročnikom javimo tudi, da smo tudi v bodoče obloženi z vojaškimi naročili.

42

Slamorenice za pogon z roko ali s silo, vratila, mline za moko, stikalnice za sadje in grozdje, motorje, reporenice, patentovane brzoparilne kotle različnih sistemov, sušilnice za sadje, kotle za žganje dobrega domačega izdelka, sejalne stroje ter vsakovrstne druge poljedelske stroje slovitih tovarov, zajamceno brezhibnih, po znano najnižjih cenah priporoča edina domača razpošiljalnica poljedelskih strojev

Fr. Stupica v Ljubljani,
Marije Terezije cesta št. 1.

Velika zaloga izvrstnih pečij od najenostavnejše do najfinejše izpeljave ter razne železnine, orodja, strojev za industrijo, stavbnega materiala i. dr.

1456

Cene najnižje!

Postrežba poštna in točna!

Ceniki interesantom brezplačno na razpolago.

Priporočamo

Kolinsko kavino primes
v korist obmejnim Slovincem!

Polni jarmentiki za žage in vseh vrst stroji za obdelovanje lesa najnovejše izborne konstrukcije in izborne izvršitve. Vsi stroji za mizarje, kolarje, sodarje in tesarje.

Tovarna za stroje G. Tönnies, Ljubljana 5
Dunajska cesta 35. — Ustanovljeno 1847.

Turbine za vse vodne razmere. — Precizij. reguliranj. Najboljša priporočila tu in inozemskih obratov. Tehnične in delne: Turbinska naprava za 1. kranj, 2. čel. elektrarne; 2 turbini po 1600 konj. sil.

Kranjska deželna podružnica v Ljubljani.

P. B. Čed. življenjsko, neživ. in jamst. zavarovalnica

sprejema zavarovanja na dožive je in smrt, otroških do, rentna in ljudska, nezgodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije. Udeležba na dividendah pri življenjski zavarov. že po prvem letu.

Stanje zavarovanj koncem 1913 K 170.217.149-00
Stanje gar. fondov koncem 1913 K 43.424.496-17
V letu 1913 se je izplačalo zavarovancem na dividendah čistega dobička K 432.232-66

Kdor namerava življenjsko zavarovanje, naj se v lastno korist obrne do gori imenovane podružnice.

Prospekti zas onj in poštne prosto.

Sposobni zastopniki se sprejmejo pod najugodnejšimi pogoji.

PREKLIC.

Podpisani prekličem žaljivo besedo, ko sem nepremišljeno izgovoril pri županstvu v Vodich zoper Janeza Šporn v Poudju. Franc Sovinc.

Mlajše delavke

tudi cele družine, dobe delo kot tkalke ali pa sukalke v tkalnici za jadrino **THONDORF**, p. Liebenau p. Gradcu. Stanovanje v delav. hišah

Ustanovljeno leta 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni davek plačuje iz svojega. Zunanji vlagatelj so za pošl-

5 %

ljanje denarja na razpolago brezplačno položnice poštne hranilnice.

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let, pa tudi izven odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranžijska posojila proti zaznambi na plačo in zavarovalni polici ali proti poroštvu. Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta 1913 2492 z 17406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.788.340 K.

Načelstvo:

Predsednik: Andrej Kalan, prefat in stolni kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik:

Ivan Sušnik, stolni kanonik v Ljubljani.

II. podpredsednik:

Karol Pollak ml., tovarnar v Ljubljani.

Člani: Fran Borštnik, c. kr. profesor v p. v Ljubljani; Dr. Ferdo Čekal, stolni kanonik v Ljubljani; Ivan Dolenc, c. kr. profesor v Ljubljani; dr. Jožef Gruden, stolni kanonik v Ljubljani; Anton Koblar, dekan v Kranju; dr. Jakob Mohorič, odvetniški kandidat v Ljubljani; dr. Fran Papež, odvetnik v Ljubljani; B. Remec, ravnatelj trg. šole v Ljubljani; Anton Sušnik, c. kr. gimn. profesor v Ljubljani; dr. Viljem Schwellizer, odvetnik v Ljubljani; dr. Aleš Ušeničnik, prof. bogoslovja v Ljubljani; Fran Verbič, c. kr. gimn. prof. v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: Anton Krilič, c. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: Anton Čadež, katehet v Ljubljani; Ivan Mlakar, profesor v Ljubljani; K. Gruber, c. kr. fin. rač. obdelav. v Ljubljani; Avgustin Zajec, c. kr. rač. revident in posestnik v Ljubljani.

Stanje vlog čez 22 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

6

Ljubljana, Miklošičeva cesta štev. 6, pritrilje, v lastni hiši nasproti hotela „Unlon“ za frančiškansko cerkvljo sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč

tudi cela dežela Kranjska

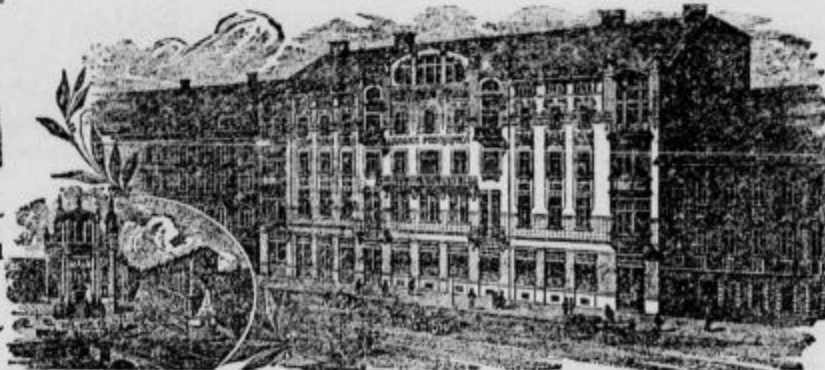
in jih obrestuje po

4 3/4 %

brez kaknega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vloženih 100 kron čistih obresti 4.75 kron na leto.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Fran Povše, komercialni svetnik, vodja, graščak, državni in deželni poslanec, predsednik. Josip Šiška, stolni kanonik, podpredsednik. Odborniki: Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v St. Vidu nad Ljubljano. Dr. Josip Dermastla, Anton Kobi, deželni poslanec, posestnik in trgovec, Breg p. B. Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani. Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, hišni posestnik v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posestnik in ravnatelj »Ljudske posojilnice«. Ivan Pollak ml., tovarnar. Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani. Gregor Šilbar, župnik na Rudniku.